

KV-notat nr. 24/2011 - Bakgrunn for fastsatt utredningsprogram

Søker/sak:	Statkraft Energi AS – Nye Svean kraftverk		Middelthuns gate 29
Fylke/kommune:	Sør-Trøndelag / Klæbu		Postboks 5091 Majorstua 0301 OSLO
Ansvarlig:	Carsten Stig Jensen	Sign.: <i>Carsten S. Jensen</i>	Telefon: 22 95 95 95 Telefaks: 22 95 90 00
Saksbehandler:	Stein Wisthus Johansen	Sign.: <i>Stein W. Johansen</i>	E-post: nve@nve.no Internett: www.nve.no
Dato:	15 NOV 2011		Org. nr.: NO 970 205 039 MVA
Vår ref.:	NVE 200905518-29		Bankkonto: 0827 10 14156
Sendes til:	Avd.dir. K, alle på adresselisten		

Innhold

1	Innledning.....	1
2	Utbyggers forslag til utredningsprogram.....	2
3	Innkomne uttalelser	5
4	Utbyggers kommentarer til innkomne uttalelser og revidert forslag til utredningsprogram	18
5	NVEs kommentarer	29

1 Innledning

NVE er ansvarlig myndighet etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven om konsekvensutredninger (KU) når det gjelder bl.a. vannkraftutbygging, jfr. forskrift om konsekvensutredninger av 26.06.2009. NVE skal fastsette endelig utredningsprogram (KU-program) for slike tiltak.

NVE har mottatt melding med forslag til utredningsprogram (KU-program) datert oktober 2010 fra Statkraft Energi AS etter kapittel V om konsekvensutredninger (KU) i plan- og bygningsloven. Meldingen omhandler planer om bygging av Nye Svean kraftverk i Klæbu kommune i Sør-Trøndelag fylke. Hensikten med meldingen er å få klarlagt omfanget av KU og eventuelt hvilke utbyggingsalternativer som bør utredes. Nye Svean kraftverk er planlagt som en erstatning for eksisterende Svean og Løkaunet kraftverker. Prosjektet blir også sett på som et opprustings- og utvidelsesprosjekt med et potensial på ca 30 nye GWh i det eksisterende regulerings- og kraftverksystemet i Nidelva.

Meldingen med forslag til utredningsprogram har vært sendt til aktuelle høringsinstanser og kunngjort i Adresseavisa og Klæbuposten. Fristen for uttalelse ble satt til 28. januar 2011. Det ble arrangert et offentlig møte på kommunehuset i Klæbu den 12. januar 2011, der det ble orientert om saksbehandlingen og utbyggingsplanene.

Når det gjelder informasjon om tiltakshaver, beskrivelse av planene og annen bakgrunnsinformasjon viser vi til meldingen som kan finnes på www.nve.no/vannkraft. Dette dokumentet refererer i

hovedsak tiltakshavers forslag til utredningsprogram, innkomne høringsuttalelser og NVEs merknader til og vurderinger av disse.

Samlet plan

Det er innvilget fritak for behandling av prosjektet Nye Svean kraftverk i Samlet Plan i brev av 02.09.2009 fra Direktoratet for naturforvaltning.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet i henhold til Verneplan for vassdrag. Deler av vassdraget er berørt av tidligere kraftutbygging. Nidelva er et av våre nasjonale laksevassdrag godkjent gjennom St.prp.nr.32 (2006-2007).

Nasjonalparker og andre verneområder

Prosjektet vil ikke berøre områder som er vernet eller foreslått vernet etter gjeldende verneplaner.

2 Utbyggers forslag til utredningsprogram

På bakgrunn av de antatte virkningene har Statkraft Energi AS i sin melding foreslått følgende utredningsprogram som danner grunnlag for å komme med innspill:

"Hensikten med at meldingen skal inneholde et forslag til utredningsprogram, er å sikre en tidlig avklaring av hvilke problemstillinger og spørsmål som bør undersøkes og utredes i det videre planarbeidet fram mot søknad om konsesjon. Det endelige utredningsprogrammet vil bli fastsatt av NVE med utgangspunkt i programmet som foreslås i denne meldingen og de uttalelser som kommer fram under høringene.

Det er gjennomført en rekke undersøkelser i Nidelvvassdraget i forbindelse med tidligere reguleringer. Informasjon og resultater fra disse undersøkelsene vil for en stor del gjelde også i dag og vil danne et grunnlag ved vurdering av behovet for nye undersøkelser. Det vil også bli sett på mulige tiltak for å redusere negative virkninger.

De undersøkelser og utredninger som inngår i dette utredningsprogrammet, vil bli utført av uavhengige konsulenter. De vil være baserte på bestemmelsene om konsekvensutredning i Plan- og bygningsloven, NVE sin Veileder for konsesjonsbehandling av vannkraftsaker, 1/98 (det kommer snart en revidert versjon), DN's håndbøker samt Vegvesenets Håndbok 140. Det vil bli lagt vekt på de interessene som utbyggingsplanene får mest å si for.

Omfanget av de enkelte utredningene skal stå i forhold til de virkningene en venter at inngrepene vil medføre, og den kjensgjerningen at store deler av vassdragsområdet allerede er utbygd. Det vil bli holdt nær kontakt med Miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen i Sør - Trøndelag, Klæbu kommune og lokale instanser med interesser i eller kunnskap om fagfelt/næring.

8.1 Hydrologiske forhold

8.1.1 Overflatehydrologi

Reguleringsmønsteret i Selbusjøen vil ikke bli endret som følge av det nye kraftverket.

Vannføringsforholdene i Nidelva før og etter at nye Svean kraftstasjon settes i drift skal utredes ved forskjellige driftsstrategier og kjøremønstre som baseres på ulike fordelinger av vannmengder mellom Bratsberg kraftverk og kraftverkene i Nidelva.

Vannføringsforholdene fra Løkaunet kraftverk ned til utløpet av Svean kraftverk skal sammenlignes på statistisk grunnlag (prosentiler) og i representative år (for eksempel tørt, middels og vått år) i en før- og etter- situasjon. Dette vil danne grunnlag for vurdering av behovet for en minste vannføring på strekningen.

Flomforholdene i Nidelva vil ikke bli endret som følge av ny kraftstasjon ved Svean.

8.1.2 Grunnvann

Antatte konsekvenser for grunnvannet omtales med vekt på fare for drenering som følge av tunneldrift og redusert vannføring på strekningen Løkaunet - Svean.

8.2 Vanntemperaturendringer, isforhold og lokalklima

Endringer i vanntemperaturen i Nidelva vil være en følge av en eventuell omfordeling av vann fra Bratsberg kraftverk til kraftverkene i Nidelva. Ut fra resultatene fra produksjonsberegningene i tabell 4.1 vil vannføringsøkningen i Nidelva bli meget liten og det ventes ikke merkbare endringer i vanntemperaturen som følge av dette. Nye produksjonsberegninger vil bli gjennomført og brukt som grunnlag for vurdering av temperaturvariasjoner og mulige endringer i forholdene for isdannelse. Eventuelle endringer vil danne grunnlag for vurdering av mulige virkninger på lokalklima og på hydrobiologiske i vassdraget.

8.3 Sedimenttransport og erosjon

Virkninger på sedimenttransporten av en eventuell økning i middelvannføringen i Nidelva vil bli omtalt. Mulighetene for økt sedimentering på strekningen Løkaunet – Svean som følge av redusert vannføring vil bli vurdert.

8.4 Landskap

Det skal lages en fagrapport om landskap som gir en beskrivelse av landskapsmessige kvaliteter i tiltaksområdet. Landskapsrom/delområder som vil bli direkte berørt av utbyggingen skal beskrives og verdivurderes. Der det planlegges fysiske inngrep, skal det legges vekt på tilpasninger som tar hensyn til landskapet. Dette gjelder særlig nytt kraftstasjonsområde med utslippsarrangement.

De sannsynlige endringene skal illustreres med skisser/fotomontasje.

Landskapsvurderingene vil bli samordnet med friluftslivsutredningen og vurderingene for kulturminner/kulturmiljø.

8.5 Naturmiljø, plante og dyreliv

Virkningen på fauna og flora i vassdraget og på yngelproduksjonen og oppvekstvilkårene for fisk spesielt, som følge av en mulig økning i vintervannføringen i Nidelva, vil bli undersøkt.

Endringer i vannkvalitet og biologiske forhold i elvebassenget ovenfor utløpet av Svean kraftverk og strekningen opp til Løkaunet kraftverk, som følge av redusert vannføring, vil bli spesielt vektlagt.

Biologisk mangfold og ev. rødlistede arter vil her være viktige objekter.

8.6 Kulturmiljø og kulturminner

Det vil bli lagt vekt på å få registrert kulturminner på de arealene som blir fysisk berørt av planene. Utredningsarbeidet skal være grunnlag for kulturminnemyndighetene til å ta stilling til om undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 er oppfylt, og være tilstrekkelige til at NVE kan ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Det vil derfor innledningsvis bli tatt kontakt med Sør - Trøndelag fylkeskommunes kulturminneetat.

Kulturlandskapet

Områdets betydning som kulturmiljø vurderes. Utbyggingsplanen vurderes i forhold til dette. Eventuelle virkninger for kulturlandskapet ses i sammenheng med omtalen av virkningene for landskapet.

Automatisk fredede kulturminner

Befaring og registrering vil bli planlagt og gjennomført i nært samarbeid med kulturminnemyndighetene.

Nyere kulturminner

Vurderingen vil ta utgangspunkt i eksisterende registreringer, bla. utførte SEFRAC - registreringer. Befaring og registrering vil også her bli planlagt og gjennomført i nært samarbeid med Sør - Trøndelag fylkeskommunes kulturminneetat.

8.7 Forurensning, vannkvalitet

Opplysninger om eksisterende utslipp og vannkvalitet på den aktuelle strekningen av Nidelva ved Svean og Løkaunet vil bli innhentet fra Klæbu kommune. Undersøkelsene skal avklare om endrete vannføringsforhold på den berørte elvestrekningen kan påvirke vannkvaliteten.

Risiko for utslipp og nødvendige tekniske arrangement og rensetiltak som er nødvendige for å unngå skadelige utslipp til vann under anleggsperioden, vil bli beskrevet. Det gjelder også avrenning og forurensning fra tippmasser. Det vil bli satt i verk tiltak for å forhindre forurensning av tippmasser og av grunnen i området under anleggsperioden.

Støy og støvplager knyttet til anleggsfasen vil bli utredet og implementert i et oppfølgingsprogram (MOP). Støy fra vifteanleggene vil bli dokumentert ved målinger og dempet i henhold til krav i offentlige forskrifter. For lokalsamfunnet vil dette være en viktig del av konsekvensutredningen.

8.8 Naturressurser

8.8.1 Jord- og skogressurser

Anlegget vil ikke berøre dyrka mark eller beite. Tiltakets konsekvenser for jord- og skogbruk i anleggsperioden vil bli vurdert og eventuelle avbøtende tiltak beskrevet.

8.8.2 Masseforekomster

På kraftverkets eiendom ligger et gammelt grustak som Trondheim Energi har tatt grus fra til eget bruk. Dette vil bli vurdert brukt under anleggsperioden for så å bli avsluttet og arrondert.

8.9 Samfunn

8.9.1 Friluftsliv

Dagens bruk av planområdet og tilgrensende områder vil bli beskrevet. Dagens verdi for friluftslivsaktiviteter vurderes for hele området som vil bli påvirket av en eventuell utbygging.

Verdivurderingen gjøres på bakgrunn av landskapskvalitetene og opplevelsesverdiene som finnes i området i seg selv, og på bakgrunn av den faktiske bruken av området.

Det gjøres en vurdering av hvordan tiltaket (ved støy, arealbeslag, påvirkning av opplevelsesverdien i området, endret adkomst) vil påvirke dagens bruk (jakt, fiske, turgåing med mer). Utredningen for friluftsliv vil bli samordnet med landskapsutredningen og kulturminneutredningen.

8.9.1 Næringsliv og sysselsetting

De samfunnsmessige virkninger vil bli utredet for regionen og lokalt for Klæbu kommune.

I utbyggingsfasen vil de viktigste konsekvensene av prosjektet være de mulighetene bygging av anlegget gir for vare- og tjenesteleveranser fra næringslivet. Leveransevirkningene gir i sin tur sysselsettingsvirkninger som vil bli utredet nærmere.

Tiltakshaver vil forsøke å tilføre næringslivet viktige oppgaver, slik at en får til størst mulig lokal verdiskapning.

8.9.2 Tjenestetilbud og kommunal økonomi

Hele kraftverksanlegget vil bli liggende i Klæbu kommune. Tiltaket vil ikke føre til behov for endringer i det kommunale tjenestetilbudet. Omfanget av økte skatter og avgifter vil bli utredet.

8.9.3 Helsemessige forhold

Det vil bli redegjort for forventede støy- og støvplager og gitt forslag til mulige avbøtende tiltak."

3 Innkomne uttalelser

I det etterfølgende refererer vi hovedpunkter i de uttalelsene som er kommet inn:

Klæbu kommune har 28.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Formannskapetets vedtak

Klæbu kommune viser til melding med forslag til konsekvensutredningsprogram for Nye Svean kraftverk, datert oktober 2010. Følgende problemstillinger bør belyses i tillegg til de som foreslås i meldingen:

- *Mulighetene for en forbedring av tilstanden i elva bør tas inn som del av utbyggingsplanene. Det vil blant annet bety at muligheten for vannføring mellom Hyttfossen og Svean utredes. NVE har vedtatt at det foretas revisjon av konsesjonsvilkårene for Selbusjøen og Drakstsjøen i Nea-/Nidelvvassdraget. I den forbindelse ga Klæbu kommune følgende uttalelse, datert 18.09.2003:*

"For å rette på noen av miljøskadene som ble gjort ved utbygging av Nea-Nidelvvassdraget må det ved revisjon av konsesjonsvilkårene for regulering av Selbusjøen og Dragstsjøen settes krav om:

- En minstevannføring forbi Hyttfossen på 3 m³/s fra 1.mai til 1. november.*
- En minstevannstand i Selbusjøen på 160,0 m fra 15. juni, eller fra vårflommens kulminasjon når denne inntreffer tidligere enn 15.juni, til ut august.*
- Å øke antallet ørrettyngel som utsettes i Selbusjøen pr. år."*

- Øvrig oppgradering av området mht. naturmiljø, friluftsliv, naturopplevelse og trafikkforhold, herunder muligheter for å etablere tursti fra Svean til Tanem bru.
- Reservevann for Klæbu kommune i byggeperioden og etter utbygging.
- Trafikksikkerhet og eventuelle tiltak i anleggsperioden.
- Grunnforhold i område avsatt for midlertidig lagring av steinmasse.
- Plan for bruk av steinmassen som kjøres ut fra kraftstasjonshallen og tunnelene, herunder avklaring av Klæbu kommunes behov for steinmasser.
- Behov for opprustning av eksisterende kraftledning, trasevalg ved evt. behov for nye traseer og konsekvenser av dette.
- Sveanområdet er en av kommunens viktigste rekreasjonsområder. Kraftlinjen/master begrenser bruk av området. En legging av kraftlinjen i jord i Sveanområdet vil øke bruksverdien som rekreasjonsområde. Foreslår at dette blir konsekvensutredet.
- Det bør også kunne vurderes om ikke elveløpet vest for Moøya kan reetableres som elveløp.

Klæbu kommune går ut fra at utredningsprogrammets kap. 8.6 omfatter vurdering av framtidig bruk av kraftstasjonsbygningene, og verdien av disse som kulturminner.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har 28.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Fylkesmannen ser at utredningsprogrammet gir en god overbygning over de tema som bør utredes ved vassdragsinngrep. For å sikre at viktige detaljer blir med videre i utredningen vil vi likevel kommentere deler av KU-programmet.

Av meldingen framgår det at det skal etableres ny tunnel og nytt kraftverk. Dermed omfatter prosjektet mer enn opprustning og utvidelse. Fylkesmannen tilrår at NVE må gjøre en vurdering av hvorvidt det er riktig å definere prosjektet som et OU-prosjekt. Definisjonen av prosjektet som OU-prosjekt må ikke være til hinder for å få fastsatt like sterke naturforvaltningsvilkår på strekningen som ved nyetablering av kraftverk.

Konsekvensutredningsprogrammet må belyse konsekvensene for vassdraget fullt ut, med og uten drift av Løkaunet kraftverk. Dette fordi et bortfall av drift i Løkaunet tilnærmet vil tørrelgge strekningen fra Løkaunet til Svean. Det bør etableres en minstevannføring for strekningen fra Selbusjøen til Svean. Minstevannføring må være tema i utredningen på bakgrunn av fravær av minstevannføring i denne delen av vassdraget. Selbusjøen – Bjørsjøen – Hyttfossen – Løkaunet - Svean er innstilt av NVE som "svært modifisert vannforekomst (SMVF)" i tiltaksprogrammet for vannområdet Nidelva, vannregion Trøndelag. Det er en viktig målsetning å redusere antall vannforekomster definert som SMVF, for å oppnå god økologisk tilstand i vannforekomsten.

I innstillingen til revisjon av vilkår for konsesjon for regulering av Selbusjøen fra NVE til OED (av 12.11.2003), er det foreslått at det i tiden 1. juni - 31. august skal slippes en minstevannføring fra Selbusjøen på 1,4 m³/s. Fylkesmannen mener at det bør slippes en minstevannføring som samsvarer med naturmiljøets behov, og øvrige deler av vassdraget. Et eventuelt krafttap kan søkes kompensert gjennom etablering av småkraftverk på minstevannføringen. Det bør også sees på løsninger for å kunne slippe sporadiske flommer på strekningen, for å sikre forsvarlige miljøforhold og god økologisk tilstand i området.

Fylkesmannen ser det som viktig at KU synliggjør ulike alternativer av minstevannføringer, manøvreringer og tekniske løsninger, og økonomisk konsekvens av å velge ulike alternativer.

Det påpekes i meldingen at planlagt tiltak vil føre til endret vannføring og grad av islegging i deler av Nidelva i perioder. Det er viktig at KU-programmet synliggjør virkninger av endrete fysiske og kjemiske forhold på økologisk tilstand i vassdraget (inkludert vannkvalitet, vanntemperatur, lysforhold/innstråling, islegging, massetransport og sedimentering). Videre bør utredningen omfatte virkninger på alge- og plantevekst, plante- og dyreplankton, invertebrater og overlevelse og rekruttering av fisk i vassdraget. I tillegg bør utredningen omfatte virkninger av endrete forhold i hovedvassdraget på vassdragets randsone (bredder og kantvegetasjon) og tilgrensende vannforekomster (sidebekker, dammer mv.), med tilknyttet biologisk mangfold. Funksjonen bekkene og deler av vassdraget har som gyte- og oppvekstområder for fisk bør vektlegges. Det bør legges hovedvekt på fisk som biologisk indikator i utredningen.

Når det gjelder arealbruk ved planlagte inngrep på land, og deponi av masse fra etablering av tunnel, så må biologisk mangfold utredes i de områder hvor inngrep planlegges. Hvis opplysningene som finnes om biologisk mangfold er mangelfulle eller fraværende på aktuelt areal, må det legges opp til kartlegging for å få et godt beslutningsgrunnlag.

Det er betydelige allmenne interesser i øvre Nidelva når det gjelder fiske og friluftsliv. Opplevelsverdien av fritidsfiske i området kan synes å ha avtatt de senere årene på grunn av ulike reguleringstiltak, uten at dette er godt nok dokumentert. Det bør i det videre legges vekt på en god oppfølging av dette, da Nidelva har stor betydning som rekreasjonssted for et befolkningstett område. En god oppfølging av dette krever at førtilstand vurderes i en lengre tidsperiode enn det som vanligvis oppfattes som "dagens tilstand", da endringer i fiskesamfunn krever studier over flere fiskegenerasjoner.

Fylkesmannen henstiller til at det i det videre arbeidet med konsekvensutredningen legges opp til en bred prosess, der øvre Nidelva som økologisk funksjonsområde sees på med større perspektiv enn den planlagte opprustningen av Svean kraftverk isolert sett. Arbeidet med implementeringen av vannforskriften vil uavhengig av dette prosjektet kreve samhandling på dette området i årene framover."

Sør-Trøndelag fylkeskommune har 19.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"I forslaget til utredningsprogram nevnes mulighetene for funn av automatisk fredede kulturminner. Fylkeskommunen ønsker en tett dialog med utbygger så snart mer detaljerte planer foreligger. Dette for å avklare behovet for befarer og eventuelle registreringer.

Dagens kraftverk, Løkaunet og Svean, ble bygd i henholdsvis 1925 og 1939. Disse kraftverkene er en viktig del av kraftverkshistorien til Neavassdraget. Det bør derfor utarbeides en antikvarisk vurdering av tiltakets konsekvenser i forhold til de nyere tids kulturminner gjennom dialog med Sør-Trøndelag fylkeskommune."

Reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag har 02.12.2010 gitt følgende innspill til meldingen:

"Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/ Hedmark har vurdert planene i forhold til reindriftsinteressene, og kommet fram til at byggingen av det nye kraftverket ikke vil få noen vesentlig negativ betydning for tamreindrifta. Begrunnelsen for dette er kraftverkets beliggenhet sett i forhold til de områdene som benyttes til reindrift pr i dag."

Statens vegvesen Region midt har 21.12.2010 gitt følgende innspill til meldingen:

"Statens vegvesen har ingen merknader til forslaget til konsekvensutredningsprogram."

Sametinget har 12.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Etter vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle merknader til planforslaget."

Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, telboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6."

Havforskningsinstituttet har 27.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Havforskningsinstituttet har sin kompetanse på marin biologi og økologi. Dette tiltaket er så begrenset at det ikke vil ha ringvirkninger på forhold i Trondheimsfjorden, som Nidelva munner ut i."

Direktoratet for Mineralforvaltning har 28.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard har gått gjennom saken og har ingen merknader."

Direktoratet for naturforvaltning har 28.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Bakgrunn"

Tidligere Trondheim Energi Kraft og Statkraft Energi AS har sendt melding for Nye Svean kraftverk. På grunn av alder og slitasje må eksisterende Svean kraftverk gjennomgå en rekke investeringer for å sikre framtidig produksjon. Alternativet til å foreta en opprusting av dagens anlegg er å bygge Nye Svean kraftverk.

Nye Svean kraftverk er planlagt etablert i fjell rett sør for dagens Svean kraftverk og skal i prinsippet erstatte Svean og Løkaunet kraftverk. Endelig framtidig driftsstatus for Løkaunet kraftverk vil imidlertid bli tatt når Nye Svean kraftverk er satt i drift. Et nytt Svean kraftverk vil også medføre at det vil bli mulig å utnytte det eksisterende regulerings- og kraftsystemet i Nidelva på en bedre og mer effektiv måte. Prosjektet er folgelig å anse som et opprustnings- og utvidelsesprosjekt.

Nye Svean kraftverk vil benytte eksisterende inntak og tilløpstunnelen fra Selbusjøen. Samtidig vil det bli drevet en ny tilløpstunnel parallelt med eksisterende tunnel ned til det nye kraftverket. Avløpstunnelen vil bli lagt i åpen kanal ut i Nidelva litt sør for dagens utløp. Slukeevnen er satt til 95 m³/sek og installert effekt vil ligge på 43 MW. Dette gir en beregnet årlig middelproduksjon på 188 GWh/år og vil være en økning på 33 GWh/år fra dagens totale

produksjon i Svean og Løkaunet kraftverk. Endringen i de øvre anleggene i Nidelva, inkl. Bratsberg kraftverk, er simulert til en økning på 32 GWh.

Ved en nedleggelse av Løkaunet kraftverk vil prosjektet medføre redusert vannføring på strekningen mellom Løkaunet og Svean kraftverk. På normal vannføring dannes et vannspeil fra Svean og oppover mot Løkaunet, mens det på større vannføring vil være god gjennomstrømning. En nedleggelse av Løkaunet vil ikke påvirke nivået på vannspeilet, men redusert vannføring over året kan medføre at strekningen får et mer preg av å være et elvebasseng.

Middelvannføringen nedstrøms Svean vil øke i størrelsesorden 2 % mens vinter- og sommervannføringen er forventet å øke med henholdsvis 3 % og 1 %. Vannføringen på anadrom strekning er i stor grad ventet å bli lik dagens situasjon.

På grunn av at mer vann skal følge elveløpet og ikke komme direkte fra Selbusjøen gjennom Bratsberg kraftverk, er det forventet at temperaturen i øvre del av anadrom strekning skal bli noe lavere på vinteren og høyere på sommeren. På strekningen nedstrøms Svean kraftverk vil temperaturen bli noe lavere om sommeren og høyere på vinteren enn dagens situasjon.

Området

I Nea - Nidelvassdraget finnes i alt 16 kraftverk, hvorav sju ligger i Nidelva. Disse er Løkaunet, Svean, Fjærøfoss, Nye Leirfossene kraftverk, Bratsberg kraftverk samt Øvre og Nedre Leirfoss kraftverk. Total produksjon i anleggene nedenfor Selbusjøen ligger på 1038 GWh/år.

Nidelva er svært mye benyttet til rekreasjon og friluftsliv. Den er lett tilgjengelig og innehar en rekke kvaliteter. Fangstene på anadrom strekning har flere år vært på den nasjonale ti-på-topp lista over totalt oppfisket kvantum. Tar man hensyn til lengden på den produktive strekningen, ligger elva helt i norgestoppen. Fisket ovenfor anadrom strekning er også meget godt. Vassdraget innehar en meget god ørretbestand med til dels stor fisk og av spesielt god kvalitet til elvefisk å være. Det foregår da også et utstrakt fiske både av lokale og, tilreisende fiskere. Tilgjengeligheten er god gjennom salg av fiskekort som dekker store deler av vassdraget (Klæbu grunneierlag). Området ved Svean kraftverk er spesielt populært og utløpskanalen fra Svean kraftverk er en yndet fiskeplass. I perioder med god vannføring er også området mellom Svean og Løkaunet kraftverk kjent som et godt fiskeområde.

I tillegg til ørret finnes røye, lake, ørekyte og tre-pigget stingsild. De senere årene har gjedde etablert seg i Selbusjøen og det er derfor trolig at det nå også finnes eksemplarer av denne arten i elva.

Vassdraget er relativt godt undersøkt og prøver av bunnfaunaen har vist at vassdraget innehar et godt utviklet bunndyrsamfunn. Forekomsten av firetornet istidskreps (som ble satt ut i Selbusjøen (sammen med mysis) i 1973) er viktig som næring for fisk. På grunn av store strekninger med relativt stilleflytende elv er det også et velutviklet zooplanktonsamfunn i vassdraget.

Deler av vassdraget er også mye benyttet som nærturområde, samt til vannrelaterte aktiviteter som padling.

Vassdraget innehar også et rikt fugleliv og fungerer som en korridor for større hjortevilt som elg og rådyr. De siste 20 årene har det etablert seg en stabil beverbestand i vassdraget.

Hva bør utredes?

Planene om et Nye Svean kraftverk innebærer en erstatning av nåværende Svean kraftstasjon i tillegg til en utvidelse i forhold til eksisterende produksjon. Søknaden innebærer ingen nye inntaksmagasiner eller endringer i forhold til eksisterende manøvreringsreglement. Prosjektet innebærer dermed, i tillegg til byggingen av det nye kraftverket, stort sett en omdisponering og effektivisering av bruken av vannmassene innenfor produksjonsanleggene i vassdraget. Hovedendringene vil dermed i hovedsak være knyttet til endringer i vannføring mellom Løkaunet kraftverk og Svean kraftverk, samt til vannføringsendringer nedover vassdraget og til endret temperaturforhold nedstrøms Nedre Leirfoss (anadrom strekning) og Svean kraftverk. De områdene som blir berørt innehar imidlertid stor verdi, spesielt i form av fisk og rekreasjonsverdi.

Med utgangspunkt i dette ønsker DN å knytte noen kommentarer til utredningsprogrammets del om naturmiljø og biologisk mangfold.

1. Strekningen Løkaunet kraftverk - Svean kraftverk

Strekningen Løkaunet kraftverk til Svean kraftverk er trolig det området som vil få størst endring ved en realisering av prosjektet. Spesielt gjelder dette dersom Løkaunet legges ned. Området vil få mindre gjennomstrømning og periodene med stor vannføring vil trolig bli få. Dette er et område som, ved god gjennomstrømning, er kjent for å ha mange gode fiskeplasser. Trolig har fisk fra områdene lenger ned en tendens til å vandre opp til disse områdene i slike perioder. Ved mindre gjennomstrømning og færre perioder med stor vannføring vil dette kunne påvirkes negativt. Områdets betydning som gyte- og oppvekstområde må derfor kartlegges nøye. I tillegg til å registrere ungfisk og ev. gyting, bør det foretas en grov bonitering/beskrivelse av substrat og strømningsforhold spesielt med tanke på potensielle gyteplasser. Dette vil også kunne danne et viktig grunnlag i vurderingen av eventuelle kompensierende tiltak (som for eksempel minstevannføring og utlegging av gytegrus). Det bør også gjennomføres et prøvefiske for å kartlegge områdets betydning som oppholdssted for større fisk, samt områdets betydning for fiske. En faglig vurdering av eventuelle endrede konkurranseforhold mellom fiskeartene, med spesiell vekt på ørret, ørekyte og gjedde, bør også gjennomføres.

DN støtter at det også må foretas en kartlegging av biologisk mangfold for akvatiske organismer, samt for vanntilknyttede, terrestriske organismer som kan bli negativt berørt. Dette bør ha fokus på rødlistede arter, men også andre viktige nøkkelarter, som f.eks. viktige næringsdyr for fisk.

2. Nedstrøms utløpet av Brattsberg og Nye Leirfossene kraftverk

På anadrom strekning, nedstrøms utløpet av Brattsberg og Nye Leirfossene kraftverk, vil det trolig bli endret temperatur sommer og vinter. Effekten dette vil kunne få på produksjonen av ungfisk av laks og sjøørret må utredes. Likeledes må det gjennomføres en vurdering av hvordan mer vann i selve Nidelva, i forhold til direkte fra Selbusjøen gjennom Brattsberg kraftverk, vil kunne påvirke utøvelsen av fisket på de øverste, svært populære fiskevaldene.

Med utgangspunkt i vannforskriftens § 12 må det videre gjøres en vurdering av framtidig endring i tilstand for vannforekomsten basert på de kvalitetsselementer som tilstandsklassifiseringen bygger på (jf.

http://www.vannportalen.no/klassifiseringsveilederen_ny_profil_netts_red_FcG5S.pdf).

Kystverket Midt-Norge har 09.03.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Kystverket har gått gjennom forslaget til utredningsprogram og finner det tilfredsstillende. Kystverket har ingen andre kommentarer til meldingen."

Forum for Natur og Friluftsliv i Sør-Trøndelag har 28.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Forum for Natur og Friluftsliv er positive til at man ser på mulighetene til å bruke vannet i Nidelva mer effektivt ved å oppgradere eller erstatte Svean kraftverk."

Vi anser at man ikke kun skal se på mulighetene for å beholde dagens vannregulering, men også se på hvilken effekt man skulle kunne oppnå på biologisk mangfold, estetikk og fiskemuligheter ved å fornye kraftverket og opprettholde produksjonen på dagens nivå. Den økte effektiviteten hadde kunnet bli brukt til en mer miljøvennlig vannforvaltning i Nidelva for å styrke levevilkår for dyr i vassdraget. Om det er mulig burde også andre anlegg i Nidelva som eventuelt snart skal oppgraderes eller byttes ut utredes samtidig for å få en mer helhetlig vurdering av vassdraget.

At området for utløpet er i et viktig turområde for Klæbus befolkning gjør at vi anser at man skal legge stor vekt på estetikken og påvirkning på friluftsliv når man utreder hvilken løsning for avløp som er den beste.

Forum for Natur og Friluftsliv er et samarbeidsnettverk på fylkesnivå med totalt 13 medlemsorganisasjoner i Sør-Trøndelag. Denne uttalelsen støttes av følgende organisasjoner i FNF: FIVH-Trondheim, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norges Jeger og Fiskerforbund i Sør-Trøndelag, Norsk Botanisk forening Trøndelagsavdelinga, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag, Syklistenes Landsforening, Sør-Trøndelags krets av Norges Speiderforbund, Trondhjems Turistforening, Trondheim Turmarsjforening, Trondhjems Kajakklubb og WWF Midt-Norge."

Øvre Nidelven Lystfiske Club, Trondheim Omland Fiskeadministrasjon (TOFA), Trondheim Jeger og Fiskeforening (TJFF), Klæbu Jeger og Fiskeforening, Klæbu Grunneierlag, Klæbu Bondelag og Klæbu Skogeierlag har i en felles uttalelse 28.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Innledning

Det er flott at eksisterende nedslitte og relativt urasjonelle kraftverk blir erstattet av nye effektive produksjonsenheter som vil utnytte vannressursen bedre og produserer mer energi. At dette gjennomføres uten å måtte gå til nye reguleringer og omfattende landskapsinngrep med stygge skjemmende sår er glimrende. Kraftproduksjonen skal øke med 33 GWh i forhold til dagens produksjon i de to gamle kraftverkene. Med bygging av ny kraftstasjon inne i fjellet ved Svean, bør Statkraft samtidig finne rom for å planlegge og gjennomføre tiltak som retter opp de negative konsekvenser kraftutbyggingene har hatt på eva, fisken, landskapet og det biologiske mangfoldet. For i tillegg til kraftproduksjon er denne elva en særs viktig ressurs for sportsfiske, rekreasjon og friluftsliv for innbyggerne både i Klæbu og Trondheim kommuner. Men det kommer folk fra hele landet for å fiske ørret i den øvre delen av elva. Og det biologiske mangfold sammen med mange kulturminner og skogbruket gjør alt i alt at Nidelva og elvekorridoren er viktige ressurser for livskvaliteten for mange mennesker i hele regionen.

Statkraft har lagt opp til en god prosess. Den er helt i tråd med gjeldene nasjonale og internasjonale regelverk. I denne første fasen av arbeidet er alle interessegrupper invitert til å komme med innspill slik at utbyggingen blir så bra som mulig i forhold til alle interesser. Det

gjelder kraftproduksjon, landskap, friluftsliv og rekreasjon, sportsfiske, biologisk mangfold, kulturminner, landbruk, og skogbruk.

Litt Historikk

I hundre år har Nidelva blitt brukt og bygd ut for produksjon av elektrisk energi. All annen bruk av elva og elvekorridoren har måttet tilpasse seg kraftutbyggingen. Det samme gjelder i hovedsak også for de 50 år utbyggingen av Nea har pågått. Til nå har kraftutbyggeren hatt enerett. Laksefisket og laksen i elva har hatt et visst fokus for kraftutbyggerne. E-verket har bidratt til settefiskproduksjon og etablering av et stamlaksklekkeri ved fosshodet på Nedre Leirfoss. Ørret og ørretfiske i den øvre delen av elva har imidlertid blitt stemoderlig behandlet.

Trondheim E-verk skal dog allikevel ha betydelig honnør for de tiltak som ble iverksatt med terskler nedstrøms Heggsettfoss, og den støtte E-verket har gitt både til genbank, settefisk anlegg og produksjon for å sikre lakseressursen, samarbeidet for å utvikle en vannbruksplan for Nidelva, og støtte til TOFA's arbeid gjennom mange år. Dette må tilskrives E-verkets lokale tilhørighet, kommunalt eierskap og generell interesse for elvenaturen. I dag forlanger nasjonalt og internasjonalt regelverk at elveutbygginger skal tilpasses natur og andre samfunnsinteresser mye bedre enn før, og så langt det er mulig.

Hva har så skjedd, som har hatt negativ påvirkning av fiskeressursen og sportsfisket i øvre Nidelva i de senere år, og som utelukkende skyldes vedlikehold og utbygging av kraftverk?

Det er særlig to tiltak som har hatt sterk negativ betydning for sportsfisket i elva. Det ene var utbyggingen og igangsettingen av Bratsberg kraftverk, og det andre var tørrleggingen av elva på hele løpet fra Løkaunet til nedre Leirfoss to år på rad på 1990 – tallet. Med Bratsberg kraftverk i drift ble det etter hvert slutt på kontinuerlig drift av Løkaunet kraftstasjon og det ble slutt på at vår- og høst flommene som gikk over Hyttfosdammen.

Konsekvenser

- tilførsel av fisk fra Selbusjøen, og særlig røye helt har stoppet opp*
- rensing av elveløpet for gjengroing og transport av grusmasser har stoppet opp*
- overgjødningen fra jordbruksdreneringen blir mer merkbar ved at elva gror igjen av forskjellige vannplanter og algevekster*
- Alle grus ører som var flombetinget har grodd igjen med oreskog, som etter hvert suksessivt blir til blandingsskog med gran og hegg.*
- Strekningen fra Løkaunet og ned til Svean, som var det viktigste gyte- og oppvekstområde for storørreten i elva er ødelagt som følge av at det ikke går vann kontinuerlig gjennom hele året fra Løkaunet til Svean. Terskelen i utløpet av Løkaunhølen reparerer ikke denne skaden. Løkaunhølen som var storørrethølen nesten framfor noen, har blitt et lite, og stort sett strømløst grunt tjern. Storfisken er borte, produksjonen er lav, og på grunn av gjengroingen av elvebredder er det utilgjengelig for de aller fleste.*
- Strekningen mellom Løkaunet og Hyttfosdammen er nå en rein steinørken med vann bare i jettegrytene. Flommene sørget for rensing av elveløpet og for fisk i jettegrytene.*
- Strekningen fra Brøttemstrømmen og ned til Trangfossen var et fantastisk fiskeområde i all den tid Løkaunet ble kjørt. I dag er dette i det alt vesentligste et stillestående område hvor det*

bare er Brunga og Rangåa som sørger for litt strøm i denne delen. Men slik elveløpet er utformet fra naturens side blir tilførselen fra de nevnte sidevassdrag bare å regne for en bekk til sammen. Som sportsfiskeområde er det i dag dårlig. Her er det også slik at grus ører og flom banker er grodd igjen.

- Nedstrøms Fjæremsfossen er grus banker og deler av det opprinnelig elveløp snart grodd helt igjen fordi det ikke går flommer her heller, og det gror betydelig i elva også.

- Vanntemperaturen i elva sett i sommersyklus har endret seg. Fordi det nå i det alt vesentligste tappes bunnvann fra Selbusjøen, tar det lang tid før vanntemperaturen i elva kommer opp på normalt nivå i henhold til årstiden. Det har betydning for fiskesesongen. Men det har også virkning på fiskens matressurs. Vi mener å ha observert klart og tydelig i de senere år at både døgnfluearter og ikke minst mengden av vårfluer har endret seg negativt over hele elveløpet, men i sterkest grad på strekningen fra Svean til Nordsetfossen. Dette har utvilsomt hatt negativ virkning på fiskeressursen og sportsfisket.

- Tørrleggingen av elva som skjedde to år på rad midt på 1990 tallet hadde en dramatisk ødeleggende effekt på fiskeressursen. Den større fisken fulgte vannet og endte opp nedstrøms Nedre Leirfoss. Noe yngel og mindre fisk ble stående igjen i de få mindre gropene med vann. Store mengder yngel strandet. Voksen bunndyrfauna døde umiddelbart i store mengder der elva ble tørrlagt. Her overlevde noe der det var litt vann med gjennomstrømming. Egg i mudderet og noen larver i mudderet overlevde også. Dette hadde dramatiske følger fordi prosessen ble gjennomført to år på rad. Yngelen var borte, mellomstor og større fisk var borte, maten til fisken var borte. Dermed var sportsfisket etter ørret i en av Europas mest produserende elver lagt øde for årtier. Det er først nå, snart 20 år etter inngrepet at fiskeproduksjonen har tatt seg opp og med det også sportsfisket. Dette gjelder hele strekningen fra Svean og helt ned til Nedre Leirfoss. Skandalen er om så større når vi vet at utbedringene kunne vært gjennomført uten tørrlegging av hele elveløpet på en gang.

Forslag til tiltak

1. Det viktigste tiltaket vil være å få til et utslipp av vann fra det nye kraftverket slik at det blir full vannstrøm fra Løkaunhølen og ned til Svean.

I sitt forslag til nytt kraftverk foreslår Statkraft å bygge dette inn i fjellet bak det nåværende anlegget. Det er foreslått tre alternativer til utløp av vannet fra det nye anlegget. Ett forslag er nord for Svean broa, ett forslag er like ved der det nåværende utløpet ligger, og ett forslag syd for det nåværende anlegget. Ingen av forslagene vil føre til særlige endringer i vannstrømmen nedover elva. Utslipppet nord for brua er uheldig fordi en lang elvestrekning (Svean-nedstrøms brua) igjen blir uten strømforhold. Fra et friluft og sportsfiskesynspunkt er det utslippsalternativet uakseptabelt. Av de foreslåtte utslippsalternativene er naturligvis det som er lengst syd det som er best sett med hensyn til sportsfisket og friluftslivet. Det alternativet vil gi gode strømforhold litt oppstrøms det nåværende anlegget samtidig som det blir bedre strømforhold oppstrøms øya. Men det er marginale gevinster. Vi foreslår et fjerde alternativ til utslipp av vannet fra det nye kraftverket i fjell. Det er å slippe vannet ut oppe i Løkaunhølen, helt oppe i det søndre hjørnet. Kraftverket taper bare marginal fallhøyde på tiltaket, men må slå på en lengre tunell for å realisere dette utslippet. I forhold til den planlagte nye tunellen parallelt med den gamle inntakstunellen med tverrslag, bør det diskuteres om den nye tunellen kan vinkles mer mot vest mot Løkaunet. En optimalisert tunellbygging med hensyn på lengder i forhold til nødvendige tverrslag, svingbasseng, adkomst tuneller og utslipp, behøver ikke å bli uakseptabelt kostbar i forhold til den

miljøgevinst en løsning med utslipp i Løkaunhølen vil gi. Miljøgevinstene vil bli at hele strekningen fra øverst i Løkaunhølen og ned til Svean blir reetablert som produktiv gyte-, oppvekst og fiskeelv. Det betyr igjen at den beste og dermed viktigste strekningen for gyting og oppvekst i øvre Nidelva blir reetablert. Men effektene blir også merkbare lengre nedover elva. Løkaunhølen vil virke som et basseng som holder litt på det kalde vannet fra utslippstunellen før det strømmer nedover. Det betyr litt mer oppvarming enn ellers. I tillegg er det på hele strekningen ned mot Svean lett fin grus i hele løpet. Det vil også bidra til en bedre oppvarming av ellevannet, både på grunn av lengden av strekningen, utformingen av elveløpet og grusbunnen. Men strømmende vann helårs på strekningen vil også medføre betydelig produksjon av næringsdyr for fisken og bidra til å reetablere denne delen av elva som betydelig fiskeelv.

2. Det bør også kunne vurderes om ikke elveløpet vest for Moøya kan reetableres som elveløp. Det har ikke vært i drift, etter at Løkaunet sluttet å slippe vann, og høst- og vårflommene opphørte. Årsaken er at anlegget av det gamle utslippet på Svean medførte og har videre medført utgraving av elveløpet slik at den naturlige terskelen ble senket og svingen mot vest for Moøya ble tørrlagt. En reetablering av denne delen av elvesystemet vil ytterligere forlenge elva og bidra til bedre vanntemperatur herfra og nedover elva. Med de steinmasser som skal sprenges ut bør det være masser til overs for å kunne reetablere denne effekten. En terskel her vil også bremse strømmen litt oppstrøms i elva og ytterligere forsterke muligheten til oppvarming av ellevannet.

3. Et meget viktig krav til framtidig forvaltning av elva er at den aldri må tørrlegges igjen på hele eller deler av elveløpet.

4. I Meldingen om oppstart av planleggingsarbeider for Nye Svean Kraftverk er det beskrevet at: " I NVE sin innstilling til Olje og Energidepartementet foreslåes en minstevannføring fra Selbusjøen gjennom Hyttfossen dam på 1,4 m³/sek i perioden 1. juni til 31. august. Det er jo litt positivt og omtrent likt med det som ble foreslått i vannbruksplanen for Nidelva. Men dette tilsvarer ikke stort mer enn vannet fra Brunga og Rangåa i sommerflommer. Det vil kanskje friske opp vannet i jettegrytene mellom Hyttfossen og Løkaunhølen, og også bidra med litt varmt overflatevann nedover elva. Men den opprinnelige minstevannføringen før alle reguleringer av elva er antatt å være et sted mellom 5 og 10 m³/sek. Mellom Leirfossene er minstevannføringen nå satt til 10 m³/sek etter at nye Leirfossene Kraftverk er satt i drift. Statkraft vurderer her å utnytte de 10 m³/sek ved å sette inn mikrokraftverk i Øvre og Nedre Leirfoss for å utnytte vannressursen her også. Det er glimrende ressurstenkning. I meldingen sår Statkraft litt usikkerhet om de vil legge ned Løkaunet eller ei. Den usikkerheten ga de også til kjenne på spørsmål i Klæbu rådhus under orienteringen der. I så fall vil det bety at det tappes ytterligere vann fra Selbusjøen enn det som er tilfellet i dag. Og det kan bare være aktuelt i flomperioder. Er det ikke da mulig å tenke at Løkaunet avvikles helt, men at det settes inn et mikrokraftverk oppe ved Hyttfossdammens fot som bruker 10 m³/sek gjennom hele året. Dermed vil vannstrengen fra Hyttfossdammen til Løkaunet bli reetablert med en vannføring som tilsvarer minstevannføring fra tidene før utbyggingen startet, og Statkraft får ytterligere optimalisert vannressursen til kraftproduksjon, samtidig som miljøgevinstene nå blir meget store. Med 10 m³/sek fra Hyttfossen til Løkaunet blir denne strekningen meget attraktiv både for fiske, men også for bading og annet friluftsliv, og ikke minst blir det biologiske mangfoldet betydelig reetablert også her. De 10 m³/sek kan tappes ved å redusere tilsvarende uttapping gjennom Bratsberg tunellen hvor effekt tapet er stort. Kanskje kan en slik løsning bidra ytterligere til å effektivisere vannressursen fra Selbusjøen i kraftproduksjonen samtidig som dette vil styrke miljøgevinstene betydelig.

5. Vi ønsker at den skjemmende og regelrett stygge kraftverksbygningen på Svean blir revet og fjernet i sin helhet når det nye kraftverket blir bygd inne i fjellet.
6. Vi ønsker at kraftstasjonen på Løkaunet blir avviklet som kraftstasjon og maskinene fjernet. Men Løkaunet kraftstasjon er i god stand bygningsmessig sett. Bygget bør istandsettes av Statkraft og vurderes stilt til disposisjon som klekkeri til de samarbeidende organisasjoner i elva for å sikre den storvokste ørretstammen. Et annet alternativ ligger i at bygningen er et viktig kulturelement som de fleste ønsker skal bestå til minne om kraftutbyggingen i elva. Kanskje kan kraftstasjonen da innredes til et museum. Her kan hele elvas historie fortelles om geologien, tømmerfløtingen, sagbrukene, kraftverkene, brobyggingen, sportsfisket, dyrelivet osv. Hele Klæbus historie kan legges fram her slik at Løkaunet blir en aktiv del av samfunnslivet i Klæbu.
7. Vi ønsker at i all anleggsvirksomhet og ferdigstilling av anleggene at det engasjeres landskapsarkitekter til å planlegge og lede arbeidet med å tilpasse anlegget til naturen og elva.
8. Dersom det skal etableres vannstreng permanent fra Selbusjøen ned til Hyttfossen og derfra til Løkaunet, ønsker vi at det etableres terskler også her i samband med og mellom jettegrytene.

Konklusjon

Vår konklusjon er at etablering av Nye Svean Kraftverk med øket produksjon ved bruk av samme vannressurs som før er et glimrende tiltak. Vi støtter at det nye kraftverket legges i fjell og de gamle skjemmende bygninger og anlegg fjernes. Det blir en stor landskapsgevinst. Statkraft har her en stor mulighet til å framstå som Europas ledende kraftselskap hva angår miljøgevinster. Det gjelder i forhold til alle med interesse for natur, friluftsliv og sportsfiske. I særlig grad vil reetableringen av biologisk mangfold, sportsfiske og friluftsliv ved at de tørrlagte elvestrekningene igjen blir fylt med strømmende vann kunne bli en formidabel miljøgevinst det kan skrytes av. Gjennom denne rasjonaliseringen av gamle anlegg til nye anlegg med større produksjon, bedre inntjening og bedre tilpassing til landskap og biologi kan Statkraft bli en ledende aktør i miljøsammenheng. Det må være verdifullt for Statkraft i all konkurransesammenheng på det internasjonale markedet. Dette kan Statkraft oppnå med å slippe vannet ut øverst i Løkaunhølen, og følge våre forslag for øvrig så langt det er mulig. Å planlegge dette slik at dette kan realiseres fra starten av, vil ikke bety uforholdsmessige økte kostnader for hele anlegget, tatt i betraktning at kraftproduksjonen vil øke mye i forhold til i dag og kraftprisene fortsatt vil være gunstige for utbygger.

Samarbeidspartnerne bak denne felles uttalelsen forlanger og forventer at våre alternative løsninger blir tatt med som utredningsalternativer på lik linje med de tre alternativene som er lagt fram i meldingen fra Statkraft sin side.”

Norske Lakseelver har 11.02.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

”I informasjonsheftet for Nye Svean kraftverk (Informasjon om igangsatt planlegging, oktober 2010 – Statkraft) leser vi at den planlagte utbyggingen ikke vil berøre verna vassdrag og at utbyggingen vil medføre små naturinngrep. Siden denne utbyggingen vil påvirke et nasjonalt laksevassdrag må forholdene for laks og sjørøret utredes grundig.

Villaksen trenger særskilt vern – også i regulerte vassdrag

Mengden atlantisk villaks har de siste 20-30 årene blitt redusert med ca. 80 %, og dette fører til at mengden villaks som gyter naturlig også er redusert dramatisk. Dette har ført til strenge reguleringer av fiske både i elv og sjø. Denne reduksjonen av laks har flere forklaringer, men både omfattende vassdragsreguleringer og en sterk vekst i oppdrettsindustrien er trolig de to viktigste for Norge. Det er derfor satt i verk flere tiltak, og i Nidelva er det drevet et betydelig kultiveringsarbeid med utsetting av lakseyngel og smolt. Fra Vitenskaplig råd for lakseforvaltning blir det understreket at det er et overordnet mål med naturlig reproduksjon som basis for livskraftige villaksbestander i Norge. Dette er en viktig forutsetning som NVE må legge til grunn for sine krav overfor utbygger i Nye Svean kraftverk, både i planleggingsfasen og i behandlingen av alternativ utbyggingsløsning.

Norge er et av få land med mange gode laksevassdrag, og elvene rundt Trondheimsfjorden er en svært viktig samling laksevassdrag også i et internasjonalt perspektiv. Men også her har problemer med lakselus og rømt oppdrettslaks bidratt til å forverre situasjonen for villaks og sjøørret. Problemene fra Vestlandet, med sterk nedgang i bestandene av villaks og sjøørret, er i ferd med å flytte seg nordover. Derfor er det viktig at alle menneskelig påvirkningsfaktorer blir minimalisert og forholdene for oppvekst av lakseunger i elvene forbedret. Ved en ny konsesjonstildeling må kravene overfor utbygger ift. å ta hensyn til villaksen tilpasses det nye trusselbildet for arten. Dette betyr større vektlegging, strengere krav og mer hensyn overfor villaksen i utrednings-, planleggings- og utbyggingsfasen.

Dette er hensyn Norge er forpliktet seg til gjennom den internasjonale laksevernkonvensjonen NASCO og i egne vedtak i Stortinget om særlig vern av nasjonale laksevassdrag. Nidelva er et av de utvalgte nasjonale laksevassdragene i Norge. Følgelig er det riktig av NVE nå å stille strengere krav til kraftprodusenten/-utbygger i forhold til villakshensyn spesielt og miljøhensyn generelt. Dette er også i tråd med NVEs egne revisjonskrav.

I denne saken spesielt vil vannstandsendringer og unaturlige temperatursvingninger kunne virke svært negativt inn på villaksbestanden i Nidelva, både under gyting, eggene overvintringsfase og lakseungenes oppvekst. Disse er vinterstid avhengig av skjul under isen for å unngå predasjon, og sommerstid er riktig temperatur avgjørende for god vekst for å skape en robust smolt som skal vandre ut i sjøen med tidvis høye konsentrasjoner av lakselus. Videre er riktig vanntemperatur sommerstid viktig for god vekst og tilgang på næringsorganismer for lakseungene i elva. Dette er forhold som må konkretiseres i et utredningsprogram, og villaksrelevant kunnskap må presenteres i konsekvensutredningene

Norske Lakseelver ber derfor NVE om å veklegge hensynet til villaksen i sin behandling av saken, og samtidig stille konkrete villakskrav overfor utbygger i utrednings-, planleggings- og utbyggingsfasen."

Geir Svebakken har 24.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Jeg deltok på folkemøte 12.01.11. angående Nye Nidelven Kraftverk og ønsker med dette å komme med en uttalelse i forbindelse med kraftverket og utbyggingen.

Jeg er positiv til utbygging av et nytt og mer effektivt kraftverk. Jeg ser også at det er en mulighet til å si noe om å bevare øvre deler av Nidelva på en bedre måte enn hva som gjøres i dag. Pr i dag så bærer Nidelva, i enkelte områder, mer og mer preg av å gro igjen. Dette er svært synlig og bekymringsfullt med tanke på fiske, friluftsliv og utseende av elva.

Områder som bærer preg av dette er fra Bjørsjøen, Løken, Svebakken og ned mot Hyttfossen, samt fra Hyttfossen og ned mot Løkaunet. Dette skyldes dagens regulering av elva, der elva

tappes helt ned på vinters tid og store deler av våren. Vannstanden er så lav at man lett krysser elva med å gå i støvler. Denne nedtappingen/ tørrleggingen av elva, virker for meg som om det gir gode vekstforhold for mose- og myrbunn spesielt i Løken, og at det vokser trær, gress og siv stadig innover i elva. Det har også skjedd store endringer i forhold til fiske, som har blitt mye dårligere. Løken var en av de beste fiskeplassene, men nå så flyter det opp et teppe med "mose" på sommerstid når Løken fylles med vann. Denne mosen synker gradvis etter hvert som den trekker vann. Man får nesten ikke fisk der lengre.

Området fra Brøttem og ned til Hyttfossen er i dag et populært område for fiske og friluftsliv, vel å merke når det er normal vannstand i elva. Det er mange som ønsker å padle ved Trongfossen.

Det er så å si ingen gjennomstrømning i elva, så det var gledelig å høre at det skulle slippes en minstevannføring fra Hyttfossen og ned til Løkaunet.

Selbusjøen er godt egnet som reguleringsmagasin, en dyp sjø med få grundtområder. Bjørsjøen derimot er grunn og store områder blir tørrlagt når Selbusjøen senkes. Min uttalelse går ut på å sikre en minstevannstand mellom Bjørsjøen og Hyttfossen, både sommer og vinterstid. En minstevannstand forhindrer elva i å gro igjen samt gi bedre næringsforhold og leveforhold til fisken i dette område. Det er viktig at vannstanden er så høy at området Løken dekkes med vann. Løken er det høyeste punktet på strekningen mellom Brøttem og Hyttfossen. Pr i dag så renner vannet fra Bjørsjøen og elvene Brunga og Rangoa, tilbake til Selbusjøen -når vannstanden i Selbusjøen er lav. Det medfører at Løken blir tørrlagt samt strekningen fra Løken og mot Bjørsjøen. Strekningen fra Løken og ned til Hyttfossen blir også tørrlagt pga at kraftstasjonen på Løkaunet driftes utover høsten og tidlig vinter.

Bygges det en terskel som hindrer vannet fra å renne tilbake i Selbusjøen ved Brøttem og Hyttfossen (som egentlig er på plass) vil denne kunne ivareta en viss minstevannstand, både sommer og vinters tid. Elva vil da få tilbake sitt normale utseende, bunndyrproduksjonen blir ivaretatt, fisk vil beholde sine leveområder, friluftslivet blir ivaretatt og landskapsmessig vil dette bli mye bedre. En jevn vannstand der gjennomstrømningen blir ivaretatt med slipp av minstevannsføring, vil forhindre at elva gror igjen. Vannet som tilføres via Brunga og Rangoa kan ved overløp renne tilbake til Selbusjøen eller brukes som minstevannføringslipp fra Hyttfossen.

Nidelva er et kulturminne for Klæbu kommune i og med at Trongfossen har vært sentral i dannelsen av landskapet i Klæbu. Kommunen har Trongfossen som motiv i Klæbus kommunevåpen.

Nidelva ved Trongfossen er også Norges -dypeste elv. I dag tørrlegges elva før og etter Trongfossen i store deler av året. Dermed fremstår Norges dypeste elv som en kulp ved Trongfossen og det er ikke noe å være stolt av.

Med en minstevannstand mellom Brøttem og Hyttfossen sikrer man bedre fiske og friluftsliv med padling i elva. Elva blir ivaretatt og gror ikke igjen, Nidelva får tilbake sitt normale utseende og blir Norges dypeste elv og ikke bare en kulp."

Lena og Trond Olsson har 28.01.2011 gitt følgende innspill til meldingen:

"Som nærmeste nabo av det planlagte Nye Svean kraftverk ønsker vi å uttale oss vedrørende saken. I 2001 kjøpte vi huset i Svean som ligger 50 meter nord for eksisterende kraftstasjon. Vi hadde funnet drømmeplassen for familien og dyra våre. Huset var i elendig forfatning å det

ble brukt ett år på omfattende rehabilitering. Det ble også bygget en stall med plass til 3 hester. I 2006 ble huset utbygd grunnet familieførøkelse, det ble bygget en etasje til. I dag er vi en familie på 2 voksne og 3 barn (6, 7 og 16 år) samt 3 hester og 2 katter som bor her.

Vi har derfor en rekke spørsmål i forbindelse med den planlagte utbyggingen. Da vi hørte om planene skjønte vi at dette ville påvirke vårt familie og dyreliv betraktelig. Hvordan skulle vi få dette til å fungere på en tilfredsstillende måte var ett spørsmål vi stilte oss. Det beste hadde for oss kanskje vært å selge, men ved samtale med eiendomsmegler ville det ikke være lønnsomt på nåværende tidspunkt grunnet planene som lå i område.

Setter derfor opp enkle punkter vi ønsker avklart med utbygger.

- *Opplysningsplikt fra utbygger både ved kjøp av eiendom (2001) og utbygging av hus (2006). Det er lagt ned mye arbeid og store investeringer i eiendommen.*
- *Sikringstiltak for barn/voksne/dyr. Barna sin skolevei. Utarealet som barna kan bruke til lek vil bli svært avgrenset, siden det vil bli særdeles omfattende anleggstrafikk forbi vår eiendom.*
- *Støv, voksne/barn/dyr da vår sønn på 7 år reagerer svært allergisk på støv. Vi ser på dette som ett særdeles viktig tema.*
- *Støy, voksne/barn/dyr*
- *Planlagt anleggsvei går bare fem meter fra vårt hus.*
- *Eksisterende kraftlinje har strålingsfare, hva når denne skal få økt kapasitet?*
- *Forringelse av boligens verdi med tanke på salg før prosjektet starter.*
- *Setningskader i forbindelse med sprengning og transport.*
- *Vedrørende alternative planer for plassering av kraftstasjon og utløp håper vi alternativ 2 ikke blir ett seriøst alternativ for utbygger, da dette er ca 30 m fra vår eiendom."*

4 Utbyggers kommentarer til innkomne uttalelser

Statkraft Energi AS har i brev av 28.04.2011 kommentert de innkomne høringsuttalelsene og kommet med revidert forslag til KU-program. Både Statkrafts oppsummering av høringsuttalelsene og kommentarene til disse, samt deres nye forslag til KU-program er gjengitt nedenfor:

"Vi har valgt å samle våre kommentarer til naturlige grupper av høringsinstanser eller tema. Dette bl.a. for å unngå for mange gjentakelser av synspunkter og vurderinger.

Offentlige instanser

Direktoratet for mineralforvaltning

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard har gått gjennom saken og har ingen merknader.

Direktoratet for naturforvaltning

Direktoratet mener at de viktigste endringene ved etablering av et nytt Svean kraftverk vil være endret vannføring mellom Løkaunet kraftverk og Svean kraftverk, vannføringsendringer nedover vassdraget og endrede temperaturforhold nedstrøms Nedre Leirfossene (anadrom

strekning) og Svean kraftverk. Disse områdene har, ifølge direktoratet, stor verdi, spesielt i form av fisk og rekreasjon.

Med utgangspunkt i dette ønsker DN å knytte noen kommentarer til utredningsprogrammets del om naturmiljø og biologisk mangfold.

Strekningen Løkaunet kraftverk - Svean kraftverk

Områdets betydning som gyte- og oppvekstområde må derfor kartlegges nøye. I tillegg til å registrere ungfisk og ev. gyting, bør det foretas en grov bonitering/beskrivelse av substrat og strømningsforhold spesielt med tanke på potensielle gyteplasser. Dette vil også kunne danne et viktig grunnlag i vurderingen av eventuelle kompensierende tiltak, som for eksempel minstevannføring og utlegging av gytegrus. Det bør også gjennomføres et prøvefiske for å kartlegge områdets betydning som oppholdssted for større fisk, samt områdets betydning for fiske. En faglig vurdering av eventuelle endrede konkurranseforhold mellom fiskeartene, med spesiell vekt på ørret, ørekyte og gjedde, bør også gjennomføres.

DN støtter at det også må foretas en kartlegging av biologisk mangfold for akvatiske organismer, samt for vanntilknyttede, terrestriske organismer som kan bli negativ berørt. Dette bør ha fokus på rødlistede arter, men også andre viktige nøkkelarter, som f.eks. viktige næringsdyr for fisk.

Nedstrøms utløpet av Bratsberg og Nye Leirfossene kraftverk

På anadrom strekning, nedstrøms utløpet av Bratsberg og Nye Leirfossene kraftverk, vil det trolig bli endret temperatur sommer og vinter. Direktoratet mener at dette vil ha en effekt på produksjonen av ungfisk av laks og sjørret og må utredes. Likeledes må det gjennomføres en vurdering av hvordan mer vann i selve Nidelva, i forhold til direkte fra Selbusjøen gjennom Bratsberg kraftverk, vil kunne påvirke utøvelsen av fisket på de øverste, svært populære fiskevaldene.

Med utgangspunkt i vannforskriftens § 12 må det videre gjøres en vurdering av framtidig endring i tilstand for vannforekomsten basert på de kvalitetselementer som tilstandsklassifiseringen bygger på.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Fylkesmannen uttaler at utredningsprogrammet gir en god overbygning over de tema som bør utredes ved vassdragsinngrep. For å sikre at viktige detaljer blir med videre i utredningen vil fylkesmannen likevel kommentere deler av KU-programmet. Fylkesmannen tilrår at selv om prosjektet ansees som et OU-prosjekt "må ikke være til hinder for å få fastsatt like sterke naturforvaltningsvilkår på strekningen som ved nyetablering av kraftverk."

Konsekvensutredningsprogrammet må belyse konsekvensene for vassdraget fullt ut, med og uten drift av Løkaunet kraftverk. Dette fordi et bortfall av drift i Løkaunet tilnærmet vil tørrelegge strekningen fra Løkaunet til Svean.

Minstevannføring må være tema i utredningen på bakgrunn av fravær av minstevannføring i denne delen av vassdraget. Selbusjøen-Bjørsjøen-Hyttfossen-Løkaunet-Svean er innstilt av NVE som "svært modifisert vannforekomst (SMVF)" i tiltaksprogrammet for vannområdet Nidelva, vannregion Trøndelag. Det er en viktig målsetning å redusere antall vannforekomster definert som SMVF, for å oppnå god økologisk tilstand i vannforekomsten. Fylkesmannen ser

det som viktig at KU synliggjør ulike alternativer av minstevannføringer, manøvreringer og tekniske løsninger, og økonomisk konsekvens av å velge ulike alternativer.

Det er viktig at KU-programmet synliggjør virkninger av endrete fysiske og kjemiske forhold på økologisk tilstand i vassdraget (inkludert vannkvalitet, vanntemperatur, lysforhold/innstråling, islegging, massetransport og sedimentering). Videre bør utredningen omfatte virkninger på alge- og plantevekst, plante- og dyreplankton, invertebrater og overlevelse og rekruttering av fisk i vassdraget. I tillegg bør utredningen omfatte virkninger av endrete forhold i hovedvassdraget på vassdragets randsone (bredder og kantvegetasjon) og tilgrensende vannforekomster (sidebekker, dammer mv.), med tilknyttet biologisk mangfold. Funksjonen bekkene og deler av vassdraget har som gyte- og oppvekstområder for fisk bør vektlegges. Det bør legges hovedvekt på fisk som biologisk indikator i utredningen.

Når det gjelder arealbruk ved planlagte inngrep på land, og deponi av masse fra etablering av tunnel, så må biologisk mangfold utredes i de områder hvor inngrep planlegges.

Det er betydelige allmenne interesser i øvre Nidelva når det gjelder fiske og friluftsliv. Det bør i det videre legges vekt på en god oppfølging av dette, da Nidelva har stor betydning som rekreasjonssted for et befolkningstett område.

Havforskningsinstituttet

Instituttet vurderer tiltaket er så begrenset at det ikke vil ha ringvirkninger på forhold i Trondheimsfjorden, som Nidelva munner ut i.

Klæbu kommune

Formannskapet behandlet i møte 27.01.11 sak 8/11. I vedtaket som ble fattet, ble det bl.a. fremsatt følgende problemstillinger som ønsket belyst i tillegg til de som foreslås i meldingen:

- ✓ *Mulighetene for en forbedring av tilstanden i elva bør tas inn som del av utbyggingsplanene. Det vil blant annet bety at muligheten for vannføring mellom Hyttfossen og Svean kan utredes, med henvisning til pågående revisjon av konsesjonsvilkårene for Selbusjøen.*
- ✓ *Øvrig oppgradering av området mht. naturmiljø, friluftsliv, naturopplevelse og trafikkforhold, herunder muligheter for å etablere tursti fra Svean til Tanem bru.*
- ✓ *Reservevann for Klæbu kommune i byggeperioden og etter utbygging.*
- ✓ *Trafikksikkerhet og eventuelle tiltak i anleggsperioden.*
- ✓ *Grunnforhold i området avsatt for midlertidig lagring av steinmasse.*
- ✓ *Plan for bruk av steinmassen som kjøres ut fra kraftstasjonshallen og tunnelene, herunder avklaring av Klæbu kommunes behov for steinmasser.*
- ✓ *Behov for opprustning av eksisterende krafledning, trasevalg ved evt. behov for nye traseer og konsekvenser av dette.*
- ✓ *Svean-området er en av kommunens viktigste rekreasjonsområder. Kraftlinjen/master begrenser bruk av området. En legging av kraftlinja i jord i Svean-området vil øke bruksverdien som rekreasjonsområde og foreslår at dette blir konsekvensutredet.*

- ✓ *Det bør også kunne vurderes om ikke elveløpet vest for Moøya kan reetableres som elveløp.*
- ✓ *Klæbu kommune går ut fra at utredningsprogrammets kapittel 6 omfatter vurdering av framtidig bruk av kraftstasjonsbygningene, og verdien av disse som kulturminner.*

Kystverket, Midt-Norge

Kystverket har gått gjennom forslaget til utredningsprogram og finner det tilfredsstillende. Kystverket har ingen andre kommentarer til meldingen.

Sør-Trøndelag fylkeskommune

Fylkeskommunen ønsker en tett dialog med utbygger om mulighetene for funn av automatisk fredede kulturminner, så snart mer detaljerte planer foreligger. Dette for å klare behovet for befarings- og eventuelle registreringer. Fylkeskommunen peker på at dagens kraftverk, Løkaunet og Svean, er en viktig del av kraftverkshistorien til Neavassdraget. Det bør derfor utarbeides en antikvarisk vurdering av tiltakets konsekvenser i forhold til de nyere tids kulturminner gjennom dialog med Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/ Hedmark har vurdert planene i forhold til reindriftsinteressene, og kommet fram til at byggingen av det nye kraftverket ikke vil få noen vesentlig negativ betydning for tamreindrifta. Begrunnelsen for dette er kraftverkets beliggenhet sett i forhold til de områdene som benyttes til reindrift pr i dag.

Sametinget

Etter tingets vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan en ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle merknader til planforslaget.

Statens vegvesen Region midt

Statens vegvesen har ingen merknader til forslaget til konsekvensutredningsprogram.

Organisasjoner og foreninger

Forum for Natur og Friluftsliv i Sør-Trøndelag

Forum for Natur og Friluftsliv er positive til at man ser på mulighetene til å bruke vannet i Nidelva mer effektivt ved å oppgradere eller erstatte Svean kraftverk.

En ønsker at denne økte effektiviteten kan bli brukt til en mer miljøvennlig vannforvaltning i Nidelva for å styrke levevilkår for dyr i vassdraget.

Området for kraftverksutløpet er i et viktig turområde for Klæbus befolkning og forumet ønsker at det legges stor vekt på estetikken og påvirkning på friluftsliv, når man utreder hvilken løsning for avløp som er den beste.

Felles uttalelse fra: Øvre Nidelven Lystfiske Club, Trondheim Omland Fiskeadministrasjon (TOFA), Trondheim Jeger og Fiskeforening (TJFF), Klæbu Jeger og Fiskeforening, Klæbu Grunneierlag, Klæbu Bondelag og Klæbu Skogeierlag

I uttalelsen gis det en grundig omtale av forholdene i vassdraget etter tidligere utbygginger, slik disse organisasjonene ser det. Det er imidlertid få forslag til selve konsekvensutredningsprogrammet. Videre gis det grunngitte forslag til tiltak en ønsker gjennomført i forbindelse med utbyggingsplanene. En kortversjon av disse er gitt i det følgende.

Forslag til tiltak:

- ✓ *Det viktigste tiltaket vil være å få til et utslipp av vann fra det nye kraftverket slik at det blir full vannstrøm fra Løkaunhølen og ned til Svean.*
- ✓ *Det bør også kunne vurderes om ikke elveløpet vest for Moøya kan reetableres som elveløp. Det har ikke vært i drift, etter at Løkaunet sluttet å slippe vann, og høst- og vårflommene opphørte.*
- ✓ *Et meget viktig krav til framtidig forvaltning av elva er at den aldri må tørrlegges igjen på hele eller deler av elveløpet.*
- ✓ *Revidert reguleringskonsesjon åpner for vesentlige forbedringer dersom minstevannføringen over Hyttfossen blir stor nok.*
- ✓ *Vi ønsker at den skjemmende og regelrett stygge kraftverksbygningen på Svean blir revet og fjernet i sin helhet når det nye kraftverket blir bygd inne i fjellet.*
- ✓ *Vi ønsker at kraftstasjonen på Løkaunet blir avviklet som kraftstasjon og maskinene fjernet.*
- ✓ *Vi ønsker at i all anleggsvirksomhet og ferdigstilling av anleggene at det engasjeres landskapsarkitekter til å planlegge og lede arbeidet med å tilpasse anlegget til naturen og elva.*
- ✓ *Dersom det skal etableres vannstreng permanent fra Selbusjøen ned til Hyttfossen og derfra til Løkaunet, ønsker vi at det etableres terskler også her i samband med og mellom jettegrytene.*

Høringsuttalelsen konkluderer med en anser etablering av Nye Svean Kraftverk med øket produksjon ved bruk av samme vannressurs som før som et glimrende tiltak. At det nye kraftverket legges i fjell og de gamle skjemmende bygninger og anlegg fjernes sees på som en stor landskapsgevinst.

Dersom en oppnår reetablering av biologisk mangfold, sportsfiske og friluftsliv ved at de tørrlagte elvestrekningene igjen blir fylt med strømmende vann, vil dette bli en formidabel miljøgevinst.

Norske Lakseelver

Organisasjonen representerer fiskerettshavere i lakse- og sjørøretførende vassdrag. I høringsuttalelsen er det få konkrete innspill til KU - programmet.

Det nevnes spesifikt at vannstandsendringer og unaturlige temperatursvingninger vil kunne virke negativt inn på villaksbestanden i Nidelva, både under gyting, eggernes overvintringsfase og laksungenes oppvekst. Vanntemperaturen sommerstid er også viktig for god vekst og tilgang på næringsorganismer for lakseunger i elva. Dette er forhold som må konkretiseres i utredningsprogrammet, ifølge organisasjonen.

Uttalelsen inneholder for øvrig generelle beskrivelser av dagens forhold for anadrom fisk i Norge, spesielt den atlantiske villaksen og betydningen av å opprettholde vassdraget som et laksevassdrag med de forpliktelser myndigheter og tiltakshaver har i denne sammenheng.

Grunneiere og andre

Lena og Trond Olsson er nærmeste nabo til det planlagte Nye Svean kraftverk (60 meter nord for eksisterende kraftstasjon). Huset ble kjøpt i 2001 og har gjennomgått en omfattende rehabilitering. De ønsker følgende punkter avklart med utbygger:

- ✓ *Opplysningsplikt fra utbygger både ved kjøp av eiendom (2001) og utbygging av hus (2006).*
- ✓ *Sikringstiltak for barn/voksne/dyr. Barna sin skolevei. Utarealet som barna kan bruke til lek vil bli svært avgrenset, siden det vil bli særdeles omfattende anleggstrafikk forbi vår eiendom.*
- ✓ *Støv, voksne/barn/dyr. Da vår sønn på 7 år reagerer svært allergisk på støv. Vi ser på dette som ett særdeles viktig tema.*
- ✓ *Støy, voksne/barn/dyr. Planlagt anleggsvei går bare fem meter fra vårt hus.*
- ✓ *Eksisterende kraftlinje har strålingsfare, hva når denne skal få økt kapasitet?*
- ✓ *Forringelse av boligens verdi med tanke på salg før prosjektet starter.*
- ✓ *Setningsskader i forbindelse med sprengning og transport.*
- ✓ *Vedrørende alternative planer for plassering av kraftstasjon og utløp håper vi alternativ 2 ikke blir ett seriøst alternativ for utbygger, da dette er ca 30 m. fra vår eiendom.*

Geir Svebakken

Svebakken er positiv til utbyggingen av et nytt og mer effektivt kraftverk, og ser i denne forbindelse muligheten til å bevare øvre deler av Nidelva på en bedre måte enn hva som gjøres i dag. Han er spesielt opptatt av strekningen Brøttem - Hyttfossen.

Han peker bl.a. på:

- ✓ *Gjengroing, som han hevder skyldes nåværende regulering.*
- ✓ *Fisket har blitt dårligere. Dette skyldes bl.a. lav vannføring og redusert gjennomstrømning fra Løken og ned til Hyttfossen.*
- ✓ *Nidelva er et kulturminne for Klæbu kommune i og med at Trongfossen har vært sentral i dannelsen av landskapet i Klæbu og kommunen har Trongfossen som motiv i kommunevåpen. Nidelva ved Trongfossen er også Norges dypeste elv. I dag tørregges elva før og etter Trongfossen i store deler av året.*

Statkrafts kommentarer

Statkraft registrerer innledningsvis at de fleste høringsinstansene omtaler negative virkninger av tidligere utbygginger samt trekker inn pågående revisjon av reguleringskonsesjonen for Selbusjøen. Dette er forhold Statkraft ikke vil kommentere nå og vil i stedet trekke fram de innspill til KU- programmet vi leser ut av uttalelsene. Uttalelsene har for øvrig mange forslag

til løsninger og hensyn som bør ivaretas under en utbygging. Dette tar vi med oss i den videre planleggingen.

Statkraft har merket seg følgende forslag til supplering eller forsterkning av spesifikke fagtema:

Vannføring og temperaturforhold

Dette er tema som Fylkesmannen, DN og Norske Lakseelver tar opp og fokuserer på, da dette vil ha stor betydning for de fiskebiologiske forhold. Slik Statkraft ser det, må dette være dekket gjennom kapittelet om overflatehydrologi og om vanntemperaturendringer, isforhold og lokalklima. Vurdering av behovet for minstevannføring på strekningen Løkaunet - Svean vil være en del av dette.

Forurensning og vannkvalitet

Fylkesmannen peker i sin uttalelse på behovet for en god klargjøring av tilstanden i vannforekomsten etter en utbygging.

Statkraft mener at disse hensynene er tatt i forslaget til utredningsprogram under temaene Forurensning og vannkvalitet og Naturmiljø.

Fisk og fisket

Flere av høringsinstansene peker på Nidelva som en svært viktig fiskeelv og som et lakse- og sjørrettførende vassdrag.

Statkraft vil derfor legge stor vekt på å få fram de eventuelle endringer for fiskens gyte- og oppvekstforhold som måtte skje som følge av utbyggingen.

DN og Fylkesmannen ønsker seg en omfattende undersøkelse av hele vassdraget nedstrøms Selbusjøen. Her vil Statkraft minne om at det nye kraftverket kommer til erstatning for det gamle med samme inntak og tilnærmet samme utslippssted. Undersøkelsene må da stå i forhold til de reelle endringer en kan forvente. Strekningen Løkaunet - Svean vil da være en viktig elvestrekning med endrede vannføringsforhold, og er derfor spesielt omtalt i forslaget til utredningsprogram. Det vil også bli foretatt en kartlegging av biologisk mangfold for akvatiske organismer, samt for vanntilknyttede, terrestriske organismer som kan bli negativ berørt.

For strekningen nedstrøm Svean vil en i hovedsak basere seg på utførte undersøkelser og den kunnskap en allerede har. I denne sammenheng vil vi nevne at Statkraft vil finansiere to undersøkelser i regi av NTNU Vitenskapsmuseet som har som tema: Tiltaksretta undersøkelser i Nidelva, Leirfossene kraftverk - fiskebiologi og bunndyr. Hensikten er å gjennomføre en etterundersøkelse etter bygging av Leirfossene kraftverk for å gi en vurdering av aktuelle tiltak for å ivareta fiskebestandene, biologisk mangfold og sportsfiske mellom fossene.

Landskap og friluftsliv

Klæbu kommune, Fylkesmannen m.fl. understreker Sveans betydning som friluftslivsområdet. Dette er etter Statkrafts mening godt ivarettet i utredningsprogrammet.

Kulturminner

Fylkeskommunen ønsker en tett dialog med utbygger om mulighetene for funn av automatisk fredede kulturminner, så snart mer detaljerte planer foreligger. Dette for å klare behovet for befaring og eventuelle registreringer. Dette har Statkraft lagt opp til i utredningsprogrammet.

Trafikale forhold, støv, støy og helsemessige forhold

Lena og Trond Olsson er nærmeste nabo til det planlagte Nye Svean kraftverk (60 meter nord for eksisterende kraftstasjon). De peker i sin høringsuttalelse på en rekke ulemper som en utbygging kan medføre.

Statkraft vil utarbeide en plan for anleggsdriften som skal sikre trygg ferdsel og helsemessige forhold.

Linjefremføringen

Under folkemøtet om meldingen presenterte Statkraft et behov for ny linje fra Nye Svean kraftverk til hovednettet. Selv om en slik linje ikke vil bli så lang at den må konsekvensutredes etter plan- og bygningsloven, vil det likevel bli gjennomført utredninger av aktuelle linjetraseers betydning for bl.a. landskap, friluftsliv, kulturminner og berørte jord- og skogbruksinteresser. Dette vil bli tatt inn i forslaget til utredningsprogram som eget punkt.

Annet

Klæbu kommune gjør oppmerksom på at en i dag har reservevannforsyning fra Svean Kraftverk. Dette vil vi ta med oss i den videre planleggingen."

Statkrafts forslag til revidert utredningsprogram:

"Dette reviderte utredningsprogrammet er et resultat av de innspill og de synspunkter som er kommet fram under høring av melding om igangsatt planlegging.

Det er gjennomført en rekke undersøkelser i Nea-Nidelvvassdraget i forbindelse med tidligere reguleringer. Informasjon og resultater fra disse undersøkelsene vil for en stor del gjelde også i dag og vil danne et grunnlag ved vurdering av behovet for nye undersøkelser. Det vil også bli sett på mulige tiltak for å redusere negative virkninger.

De undersøkelser og utredninger som inngår i dette utredningsprogrammet, vil bli utført av uavhengige konsulenter. De vil være baserte på bestemmelsene om konsekvensutredning i Plan- og bygningsloven, NVE sin Veileder for konsesjonsbehandling av vannkraftsaker, 1/98, DN's håndbøker samt Vegvesenets Håndbok 140. Forholdet til loven om biologisk mangfold og vannforskriftens § 12 vil inngå i vurderingene. Det vil bli lagt vekt på de interessene som utbyggingsplanene får mest å si for, og som nå er identifiserte gjennom kontakter og møter.

Omfanget av de enkelte utredningene skal stå i forhold til de virkningene en venter at inngrepene vil medføre, og den kjensgjerning at store deler av vassdragsområdet allerede er utbygd. Det vil bli holdt nær kontakt med Miljøvernavdelinga hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Klæbu kommune og lokale instanser med interesser i/eller kunnskap om fagfelt/næring.

1 Hydrologiske forhold

1.1 Overflatehydrologi

Reguleringsmønsteret i Selbusjøen vil ikke bli endret som følge av det nye kraftverket.

Vannføringsforholdene i Nidelva før og etter at nye Svean kraftstasjon settes i drift skal utredes ved forskjellige driftsstrategier og kjøremønstre som baseres på ulike fordelinger av vannmengder mellom Bratsberg kraftverk og kraftverkene i Nidelva.

Vannføringsforholdene fra Løkaunet kraftverk ned til utløpet av Svean kraftverk skal sammenlignes på statistisk grunnlag (prosentiler) og i representative år (for eksempel tørt, middels og vått år) i en før- og etter- situasjon. Dette vil danne grunnlag for vurdering av behovet for en minstevannføring på strekningen.

Flomforholdene i Nidelva vil ikke bli endret som følge av ny kraftstasjon ved Svean.

1.2 Grunnvann

Antatte konsekvenser for grunnvannet omtales med vekt på fare for drenering som følge av tunneldrift og redusert vannføring på strekningen Løkaunet - Svean.

2 Vanntemperaturendringer, isforhold og lokalklima

Endringer i vanntemperaturen i Nidelva vil være en følge av en eventuell omfordeling av vann fra Bratsberg kraftverk til kraftverkene i Nidelva. Ut fra resultatene fra utførte produksjonsberegninger, vil økningen i vannføringen i Nidelva bli meget liten og det ventes ikke merkbare endringer i vanntemperaturen som følge av dette. Nye produksjonsberegninger vil bli gjennomført og brukt som grunnlag for vurdering av temperaturvariasjoner og mulige endringer i forholdene for isdannelse. Eventuelle endringer vil danne grunnlag for vurdering av mulige virkninger på lokalklima og på hydrobiologiske forhold i vassdraget.

3 Sedimenttransport og erosjon

Virkninger på sedimenttransporten av en eventuell økning i middelvannføringen i Nidelva vil bli omtalt. Mulighetene for økt sedimentering på strekningen Løkaunet - Svean som følge av redusert vannføring vil bli vurdert.

4 Landskap

Det skal lages en fagrapport om landskap som gir en beskrivelse av landskapsmessige kvaliteter i tiltaksområdet. Landskapsrom/delområder som vil bli direkte berørt av utbyggingen skal beskrives og verdivurderes. Der det planlegges fysiske inngrep, skal det legges vekt på tilpasninger som tar hensyn til landskapet. Dette gjelder særlig nytt kraftstasjonsområde med utslippsarrangement.

De sannsynlige endringene skal illustreres med skisser/fotomontasje.

Landskapsvurderingene vil bli samordnet med friluftslivsutredningen og vurderingene for kulturminner/kulturmiljø.

5 Naturmiljø, plante og dyreliv

Virkningen på fauna og flora i vassdraget og på yngelproduksjonen og oppvekstvilkårene for fisk spesielt, som følge av en mulig økning i vintervannføringen i Nidelva, vil bli undersøkt.

Endringer i vannkvalitet og biologiske forhold i elvebassenget ovenfor utløpet av Svean kraftverk og strekningen opp til Løkaunet kraftverk, som følge av redusert vannføring, vil bli spesielt vektlagt. Det vises her til biomangfoldloven.

Biologisk mangfold og ev. rødlistede arter vil her være viktige objekter også når det gjelder forholdene på land på arealer som berøres av nytt utløp fra kraftverket samt anleggsvei og ev. tipp på Svean.

6 Kulturmiljø og kulturminner

Det vil bli lagt vekt på å få registrert kulturminner på de arealene som blir fysisk berørt av planene. Utredningsarbeidet skal være grunnlag for kulturminnemyndighetene til å ta stilling til om undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 er oppfylt, og være tilstrekkelige til at NVE kan ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Det vil derfor innledningsvis bli tatt kontakt med Sør - Trøndelag fylkeskommunes kulturminneetat.

6.1 Kulturlandskapet

Områdets betydning som kulturmiljø vurderes. Utbyggingsplanen vurderes i forhold til dette. Eventuelle virkninger for kulturlandskapet ses i sammenheng med omtalen av virkningene for landskapet.

6.2 Automatisk fredede kulturminner

Befaring og registrering vil bli planlagt og gjennomført i nært samarbeid med kulturminnemyndighetene.

6.3 Nyere kulturminner

Vurderingen vil ta utgangspunkt i eksisterende registreringer, bla. utførte SEFRAK - registreringer. Befaring og registrering vil også her bli planlagt og gjennomført i nært samarbeid med Sør - Trøndelag fylkeskommunes kulturminneetat. En vurdering av eksisterende kraftverk som blir berørt vil også bli gjennomført.

7 Forurensning, vannkvalitet

Opplysninger om eksisterende utslipp og vannkvalitet på den aktuelle strekningen av Nidelva ved Svean og Løkaunet vil bli innhentet fra Klæbu kommune. Undersøkelsene skal avklare om endrete vannføringsforhold på den berørte elvestrekningen kan påvirke vannkvaliteten, jfr. vannforskriften.

Risiko for utslipp og nødvendige tekniske arrangement og rensetiltak som er nødvendige for å unngå skadelige utslipp til vann under anleggsperioden, vil bli beskrevet. Det gjelder også avrenning og forurensning fra tippmasser. Det vil bli satt i verk tiltak for å forhindre forurensning av tippmasser og av grunnen i området under anleggsperioden.

Støy og støvplager knyttet til anleggsfasen vil bli utredet og implementert i et oppfølgingsprogram. Støy fra vifteanleggene vil bli dokumentert ved målinger og dempet i henhold til krav i offentlige forskrifter. For lokalsamfunnet vil dette være en viktig del av konsekvensutredningen. Det vises også til pkt. 9.4.

8 Naturressurser

8.1 Jord- og skogressurser

Anlegget vil ikke berøre dyrka mark eller beite. Tiltakets konsekvenser for jord- og skogbruk i anleggsperioden vil bli vurdert og eventuelle avbøtende tiltak beskrevet.

8.2 Masseforekomster

Eventuell virkning på utnytting av grus- og steinmasser i området under anleggsperioden vil bli omtalt.

8.3 Utsprengte masser

I samarbeid med Klæbu kommune og aktuelle aktører vil bruken av massene bli vurdert for gode formål.

9 Samfunn

9.1 Friluftsliv

Dagens bruk av planområdet og tilgrensende områder vil bli beskrevet. Dagens verdi for friluftslivsaktiviteter vurderes for hele området som vil bli påvirket av en eventuell utbygging. Verdivurderingen gjøres på bakgrunn av landskapskvalitetene og opplevelsesverdiene som finnes i området i seg selv, og på bakgrunn av den faktiske bruken av området.

Det gjøres en vurdering av hvordan tiltaket (ved støy, arealbeslag, påvirkning av opplevelsesverdien i området, endret adkomst) vil påvirke dagens bruk (jakt, fiske, turgåing med mer). Utredningen for friluftsliv vil bli samordnet med landskapsutredningen og kulturminneutredningen.

9.2 Næringsliv og sysselsetting

De samfunnsmessige virkninger vil bli utredet for regionen og lokalt for Klæbu kommune.

I utbyggingsfasen vil de viktigste konsekvensene av prosjektet være de mulighetene bygging av anlegget gir for vare- og tjenesteleveranser fra næringslivet. Leveransevirkningene gir i sin tur sysselsettingsvirkninger som vil bli utredet nærmere.

Tiltakshaver vil forsøke å tilføre næringslivet viktige oppgaver, slik at en får til størst mulig lokal verdiskapning.

9.3 Tjenestetilbud og kommunal økonomi

Hele kraftverksanlegget vil bli liggende i Klæbu kommune. Tiltaket vil ikke føre til behov for endringer i det kommunale tjenestetilbudet. Omfanget av økte skatter og avgifter vil bli utredet.

9.4 Trafikale forhold, støy, støv og helsemessige forhold

I forhold til de boliger som ligger nær tiltaksområdet vil det bli fokusert på den store trafikken av maskiner og lastebiler en vil få under anleggsperioden og de støy- og støvplager som følger med. Her vil det bli utarbeidet en plan for anleggsdriften som skal sikre trygg ferdsel og helsemessige forhold.

10 Kraftlinjer

I forbindelse med det antatte behov en kan få for ny linjetilknytning for Nye Svean kraftverk vil det bli forslått ulike traseer for linja. Disse vil bli utredet med sikte på å klarlegge forholdet til:

- Eksisterende fast bosetning*
- Jord og Skogbruket*
- Landskap og friluftsliv*
- Kulturminner*
- Naturmiljøet*

5 NVEs kommentarer

Utredningsprogrammet (KU-program) skal angi hvilke alternativer som skal utredes nærmere og hvilke utredninger som skal gjennomføres for å få belyst tiltakets vesentlige konsekvenser. KU-program fastsetter det samlede krav til innhold og omfang av KU. KU skal fremskaffe det faglige beslutningsgrunnlaget for å ta stilling til tiltaket.

KU-program skal fastsettes på grunnlag av tiltakshavers forslag, innkomne uttalelser under høringen av meldingen, søkers kommentarer til uttalelsene samt NVEs egne vurderinger.

Nedenfor følger NVEs vurdering av Statkraft Energi AS (Statkraft) sitt forslag til KU-program og innkomne uttalelser. Vurderingene er gjort temavis og med samme inndeling som i fastsatt KU-program, som følger inndeling i NVEs veileder 3/2010 om utarbeidelse av meldinger, konsekvensutredninger og søknader. Den nye veilederen ble publisert etter at Statkraft sendte inn sitt første forslag til KU-program og som er grunnlag for høringsuttalelsene.

Generelle merknader til foreslått utredningsprogram

Statkraft har i meldingen tatt utgangspunkt i disposisjonen gitt i NVE veileder 1/98 i sitt forslag til KU-program. De har kommentert høringsuttalelsene og fremlagt et revidert forslag til KU-program hvor det er tatt hensyn og foretatt presiseringer i forhold til flere av innspillene som kom inn under høringen. Statkrafts reviderte forslag til KU-program er imidlertid fortsatt på "gammelt format", dvs. at disposisjonen i NVEs veileder 3/2010 ikke er fulgt.

Alternativer

I meldingen er det fremsatt planer for Nye Svean kraftverk i fjell med to alternative plasseringer. Det er planlagt å bruke eksisterende inntak ved Grendestad som foretrukket alternativ 1, mens det er skissert 2 andre mulige inntaksløsninger. For utløpet av det nye kraftverket er det skissert tre alternative løsninger som i noen grad avhenger av alternativ plassering av kraftstasjon.

Gjennom høringen av meldingen er det kommet innspill om å utrede et fjerde alternativ for plassering av utløpet av kraftverket i Løkaunhølen. Bakgrunnen for forslaget er tiltak i forhold til fiske og friluftsliv på strekningen Løkaunet-Svean, som i dag er sterkt preget av redusert vannføring. Det er også kommet bekymrede kommentarer til alternativ 2 for utløpet av kraftstasjonen, som vil ligge svært nær eiendommen til Lena og Trond Olsson.

NVE mener det er viktig at alle alternative utbyggingsløsninger skissert i meldingen blir utredet. NVE ber Statkraft om også å utrede alternativet med utløp i Løkaunhølen, siden dette kan fremstå som et miljøforbedrende tiltak, noe flere av høringsinstansene også har antydnet er viktig på strekningen Løkaunet-Svean.

Elektriske anlegg og overføringsledninger

I meldingen er det lagt opp til at man skal benytte eksisterende 66 kV linje fra Løkaunet kraftstasjon via Svean til Hesttrø transformatorstasjon i Klæbu sentrum og at det fra transformatorene i den nye kraftstasjonen vil bli lagt kabel ut i dagen og videre ca. 100 m fram til eksisterende høyspentlinje. På folkemøtet om meldingen presenterte Statkraft imidlertid et behov for ny linje fra Nye Svean kraftverk til hovednettet. I sitt reviderte forslag til KU-program har Statkraft tatt inn et nytt punkt om utredningsbehov for ny linjetilknytning.

Klæbu kommune tar opp tema overføringslinjer i sin uttalelse og er opptatt av området rundt Svean som et viktig rekreasjonsområde. De mener man følgelig bør utrede grundig konsekvensene av opprusting av eksisterende linjer, eventuelle nye traseer og vurdere kabling i dette området.

NVE mener standard krav til utredning i det fastsatte KU-programmet er tilstrekkelig i dette tilfellet.

Hydrologi

De hydrologiske tema som omtales nedenfor skal ligge til grunn for de øvrige fagutredningene som skal gjennomføres som et ledd i konsekvensutredningsprosessen.

Overflatehydrologi (grunnlagsdata, vannførings- og vannstandsendringer, restvannføringer)

Statkraft har i sitt forslag til utredningsprogram lagt vekt på å illustrere vannføringsforholdene i Nidelva ved hjelp av simulerte driftsstrategier og kjøremønstre som baseres på ulike fordelinger av vannmengder mellom Bratsberg kraftverk og kraftverkene i Nidelva. Videre er det foreslått at vannføringsforholdene fra Løkaunet ned til Svean skal sammenlignes på statistisk grunnlag og i representative år i en før- og etter-situasjon. Dette skal danne grunnlaget for en vurdering av behovet for en minstevannføring på denne strekningen.

Ingen av høringsuttalelsene har kommet med innspill på den generelle overflatehydrologien foruten det som er direkte knyttet opp mot vannstandsendringer i forhold til anadrom fisk (Norske Lakseelver) og utøvelse av fiske i hele Nidelva (DN). NVE er opptatt av at man i tillegg til å simulere ulike driftsstrategier og kjøremønstre for fremtiden, også viser eksempler på hvordan vannføringen har vært i representative år fra Svean kraftverk og ned til sjøen. Når det gjelder strekningen Løkaunet-Svean blir det viktig at man får en historisk oversikt over reell vannføring på denne strekningen i tillegg til at representative år som vått, middels og tørt blir trukket frem. Vi viser ellers til fastsatt KU-program.

Minstevannføring

Statkraft mener utredningsbehovet i forhold til minstevannføring er dekket innenfor deres forslag til konsekvensutredningsprogram. Flere av høringspartene er opptatt av minstevannføring. Klæbu kommune mener minstevannføring mellom Hyttfossen og Svean må utredes og refererer samtidig til pågående vilkårsrevisjon for Selbusjøen, hvor innstillingen fra NVE nå ligger i OED. I innstillingen har NVE foreslått at det i perioden 1.juni - 31.august slippes en minstevannføring på 1,4 m³/s fra Selbusjøen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er spesielt opptatt av en vurdering av minstevannføring i forhold til at strekningen Selbusjøen-Bjørsjøen-Hyttfossen-Løkaunet-Svean er innstilt som "svært modifisert vannforekomst (SMVF)" i tiltaksprogrammet for vannområdet Nidelva, vannregion Trøndelag. De foreslår en vurdering av etablering av et småkraftverk på strekningen med minstevannføring som kompensasjon for et eventuelt krafttap. En slik løsning blir også foreslått i fellesuttalelsen fra bl.a. fiskeforeninger og grunneiere. Der antydes det slipp av 10 m³/s gjennom Hyttfossen dam som også kan gå gjennom et mikrokraftverk hele året. Geir Svebakken er opptatt av forholdene oppstrøms Hyttfossen dam (inntaket til Løkaunet kraftstasjon) og mener det bør utredes minstevannføring mellom Brøttem og Hyttfossen, samt terskel i Bjørsjøen for å opprettholde en minstevannstand der og dermed mulighet for minstevannføring ut av Bjørsjøen til strekningen Løkaunet-Svean hele året.

NVE merker seg at spørsmålet omkring minstevannføring opptar mange. I dagens reglement er det ikke pålegg om minstevannføring fra Selbusjøen ned til Svean kraftverk, men i forbindelse med pågående vilkårsrevisjon er det foreslått slipp av minstevannføring i sommermånedene på denne strekningen. I forbindelse med periodisk revisjonsstans i Svean kraftverk, nyttes i dag kjøring av

Løkaunet kraftstasjon for å kompensere for kravet til minstevannføring på 30 m³/s ut fra Svean. NVE mener at disse forhold bør kommenteres under tema minstevannføring og ber Statkraft merke seg de nye innspill som er kommet omkring en eventuell utnyttelse av en minstevannføring. Vi viser ellers til standard utredningskrav i fastsatt KU-program og våre merknader under punktet om magasinivolum med mer.

Driftsvannføring

Statkraft har ikke omtalt driftsvannføring i sitt forslag til KU-program. Vi viser her til standard krav til utredning i det fastsatte KU-programmet.

Flommer

Det er ikke kommet innspill til KU-programmet om å utrede flomforholdene spesielt. Fylkesmannen nevner imidlertid slipp av flommer i forbindelse med mulige tiltak på strekningen Løkaunet-Svean. NVE mener dette vil være en naturlig del av utredningen i forbindelse med avbøtende tiltak i forhold til en situasjon med en eventuell nedleggelse av Løkaunet og minstevannføring. Vi viser ellers til standard krav til utredning i det fastsatte KU-programmet.

Magasinivolum, magasinkart og fyllingsberegninger

Det er ikke planlagt nye magasiner i forbindelse med Nye Svean kraftverk. Selbusjøen vil fortsatt være inntaksmagasinet til kraftverket. I meldingen står det at reguleringsmønsteret i Selbusjøen ikke vil bli endret som følge av det nye kraftverket. NVE ønsker at dagens reguleringsmønster i Selbusjøen gis en kort omtale i KU. Med bakgrunn i dagens drift av Løkaunet kraftverk og bruk av kraftverket i forbindelse med revisjon og driftstans i dagens Svean kraftverk (krav til minstevannføring på 30 m³/s), ønskes en vurdering av mulighetene for slipp av minstevannføring ut av magasinet i tilfelle en nedleggelse av Løkaunet kraftverk. I denne forbindelse er det kommet innspill om bygging av terskel ved Brøttem i Bjørsjøen for å sikre en viss minstevannstand i forhold til eventuelt slipp av minstevannføring hele året.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Statkraft skriver i sitt forslag til KU-program at endringer i vanntemperaturen i Nidelva vil være en følge av en eventuell omfordeling av vann fra Bratsberg kraftverk til kraftverkene i Nidelva og at dette vil bli utredet og også sett i forhold til mulige endringer for isdannelse og lokalklima.

Flere av høringsinstansene mener forholdene omkring vanntemperatur og isdannelse er et viktig tema. Fylkesmannen mener det er viktig at KU-programmet synliggjør virkninger av endrete fysiske og kjemiske forhold generelt på økologisk tilstand i vassdraget, hvor både vannkvalitet, vanntemperatur, lysforhold, islegging, massetransport og sedimentering er viktige parametre. DN er spesielt opptatt av eventuelle endringer i vanntemperatur nedstrøms utløpet av Bratsberg kraftverk og Nye Leirfossene kraftverk og dens betydning for produksjonen av ungfisk av laks og sjørøtt. Norske Lakseelver mener at vannstandsendringer og unaturlige temperatursvingninger kan virke svært negativt inn på villaksbestanden i Nidelva, både under gyting, eggnes overvintringsfase og lakseungenes oppvekst og at dette derfor må utredes grundig.

NVE mener at utredningene av disse temaene må være grundige nok til å inngå som en del av grunnlaget for å vurdere konsekvenser for vegetasjon i og langs vassdraget, fisk og bunnfauna og biologisk mangfold generelt. Forholdene på anadrom strekning bør vektlegges spesielt. Vi viser ellers til fastsatt KU-program.

Grunnvann

Statkraft foreslår at antatte konsekvenser for grunnvannet omtales med vekt på fare for drenering som følge av tunneldrift og redusert vannføring på strekningen Løkaunet-Svean. Ingen av høringsinstansene har kommet med innspill på dette tema. NVE viser til standard krav til utredning i det fastsatte KU-programmet.

Erosjon og sedimenttransport

Statkraft foreslår å omtale virkninger på sedimenttransporten av en eventuell økning av middelvannføringen i Nidelva, samt at mulighetene for økt sedimentering på strekningen Løkaunet-Svean som følge av redusert vannføring vil bli vurdert.

Fylkesmannen nevner massetransport og sedimentering som viktige elementer å synliggjøre eventuelle endringer av i forhold til de foreliggende planer. NVE mener Statkrafts forslag til utredningsprogram er tilstrekkelig for dette tema og viser ellers til fastsatt KU-program.

Skred

Statkraft har ikke omtalt dette tema i sitt forslag til KU-program. Ingen av høringsinstansene tar opp dette tema.

NVE ser det ikke som nødvendig med en omfattende fagutredning av skred, men forutsetter at Statkraft baserer sin omtale av temaet på tilstrekkelig fagkompetanse. Anleggsvirksomhet og arealinngrep er faktorer som kan påvirke risikoen for skred i seg selv. I tillegg kommer at konsekvensene av skred kan bli alvorlige dersom det utløses skred i områder der det oppholder seg mennesker som for eksempel i anleggsområdene, brakkeriggene langs vei og ved boliger. En vurdering av slike forhold må derfor inngå i KU. Beskrivelsen av geofaglige forhold (beskrevet som eget deltema under Naturmiljø og naturens mangfold) skal danne en del av grunnlaget for vurderingene her. Det vises ellers til fastsatt KU-program for hvilke forhold som skal dekkes.

Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)

Statkraft har foreslått full utredning av tema landskap og har også merket seg at gode kart og visualiseringer av hele det planlagte tiltaket i landskapet er viktig. Tiltaket vil ikke komme i konflikt med inngrepsfrie naturområder (INON) som dermed ikke behøver utredes nærmere.

Flere av høringsuttalelsene er opptatt av området Hyttfossen-Løkaunet-Svean som et viktig og mye brukt friluftområde. Det er i denne sammenheng kommet innspill på etablering av tursti fra Svean til Tanem bru og reetablering av elveløpet vest for Moøya.

NVE mener dette er et svært viktig tema og forutsetter at utredningen legger til grunn tilgjengelige veiledere og ajourførte metoder for landskapsanalyse. For øvrig viser vi til teksten i utredningsprogrammet.

Naturmiljø og naturens mangfold

Statkraft har foreslått utredninger for fauna og flora i vassdraget og på yngelproduksjonen og oppvekstvilkårene for fisk spesielt, som følge av en mulig økt vintervannføring i Nidelva. Man vil også vektlegge spesielt biologiske forhold på strekningen Løkaunet kraftverk og utløpet av Svean som følge av redusert vannføring. I sitt reviderte programforslag har Statkraft utvidet influensområdet for undersøkelser til også å omfatte områder på land på arealer som berøres av nytt utløp fra kraftverket samt anleggsvei og ev. tipp på Svean.

Både Fylkesmannen og DN påpeker viktigheten av en bred undersøkelse omkring biologisk mangfold i og langs berørte elvestrekninger. DN trekker fram spesielt fisk og biologisk mangfold på strekningen Løkaunet –Svean. Fylkesmannen mener man bør se på hele hovedvassdraget inklusive vassdragets randsoner og tilgrensende vannforekomster med tilknyttet biologisk mangfold. De mener samtidig det bør legges hovedvekt på fisk som biologisk indikator i utredningen. Biologisk mangfold bør utredes i alle områder hvor inngrep planlegges, dvs. også arealer for massedepoier og anleggsveier.

NVE vil at alle deltemaer i fastsatt KU-program omtales hver for seg i KU, dvs. at man følger inndelingen i KU-programmet. NVE gjør oppmerksom på at det for alle biologiske registreringer skal oppgis dato for feltregistreringer, befaringsrute og hvem som har utført feltarbeidet og artsregistreringene. Vi viser også til vår veileder NVE 3/2010 del V for arbeid med det enkelte fagtema i KU. I NVEs veileder 3/2009 "Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1-10 MW) – revidert utgave" vil det være en del ytterligere informasjon om generelle krav til innhold og metode. Veileder 3/2009 er primært beregnet for planer om bygging av småkraftverk, men har også relevans for større prosjekter. Veilederen kan lastes ned fra NVEs nettsider.

NVE oppfordrer til å registrere data for naturtyper og terrestriske arter (rødlistearter og eventuelt andre interessante artsfunn) i sentrale samlinger og databaser etter retningslinjer utarbeidet av DN i samråd med Artsdatabanken. Retningslinjer for dette ligger under "Generell informasjon" på DN's kvalitetssikringsside: <http://kvalitetssikring.din.no>. Se "Retningslinjer for innsending av naturtypedata og artsdata til Naturbase, Artsobservasjoner og databaser som er tilgjengelige gjennom Artskart".

Geofaglige forhold

NVE ønsker at dette emnet gis en kort omtale, og viser til veileder 3/2010 og teksten i KU-program for nærmere detaljer om innholdet.

Beskrivelser av løsmasser i nedbørfeltet, spesielt løsmasser i tilknytning til elveløpet, og skredprosesser skal være en del av grunnlaget for temaene skred, erosjon og sedimenttransport.

Naturtyper og ferskvannslokaliteter

Det skal gjennomføres en naturtypekartlegging i henhold til DN-håndbok 13:1999 Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold. I tillegg stiller NVE krav til at ferskvannslokaliteter blir beskrevet i ihht. DN-håndbok 15. Slike kartlegginger har etter hvert blitt viktige grunnlag i konsesjonssaker for vannkraft, og består i å avgrense, kartfeste, beskrive og verdisette eventuelle lokaliteter med verdifulle naturtyper innenfor influensområdet. Fotodokumentasjon er viktig. For øvrig viser vi til teksten i KU-programmet for nærmere beskrivelse av innholdet i kartleggingen.

Karplanter, moser, lav og sopp

Statkraft foreslår å undersøke virkningen på floraen i og langs vassdraget der det blir forhøyet vintervannføring og på strekningen Løkaunet Svean med redusert vannføring. Fylkesmannen mener det bør undersøkes virkninger på alge- og plantevekst på berørte vassdragsavsnitt. Andre uttalelser bl.a. fellesuttalelsen fra fiskerforeninger og grunneiere, påpeker problemer med tilgroing både i og langs vassdragsavsnitt.

Temaet henger nøye sammen med naturtyper og ferskvannslokaliteter, og NVE forutsetter at temaene vil bli utredet samtidig. NVE mener at også de vanlig forekommende vegetasjonstypene skal beskrives, ikke bare truede arter. Det blir også viktig å ha fokus på tilgroingsproblematikken både i og

langs de berørte vassdragsavsnitt. Vi viser til NVE-veileder 3/2010 og 3/2009 ” Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1-10 MW) - revidert utgave”.

Pattedyr

Statkraft foreslår å undersøke virkningen på faunaen i og langs vassdraget der det blir forhøyet vintervannføring og på strekningen Løkaunet Svean med redusert vannføring. Ingen av høringsuttalelsene tar opp dette tema. Vi viser til teksten i fastsatt KU-program for hva slags innhold vi krever i KU om dette emnet.

Fugl

Statkraft har ikke foreslått noen spesiell utredning på tema fugl. Ingen av høringsuttalelsene har tatt opp dette tema. NVE mener at KU må beskrive hvilke fuglearter som forekommer innenfor planområdet samt hvilken funksjon området har for artene til forskjellige tider av året.

Vi vil ellers bemerke at bl.a. anleggsarbeid kan ha negative konsekvenser for arter som ikke er direkte knyttet til vann eller kantvegetasjon, for eksempel rovfugl. KU må derfor ha fokus på alle områder og arter som blir berørt av tiltaket. For øvrig viser vi til teksten i KU- program.

Når det gjelder forekomst av rødlistede rovfuglarter skal dette omtales i KU på linje med andre arter, men reirlokalteter skal ikke oppgis eller kartfestes i offentlig tilgjengelige rapporter.

Fisk

Statkraft har i sitt forslag til KU-program fremhevet undersøkelser av yngelproduksjonen og oppvekstvilkårene for fisk spesielt som følge av en mulig økning i vintervannføringen i Nidelva. I sine kommentarer til høringsuttalelsene merker de seg at flere peker på Nidelva som en svært viktig fiskeelv og som et lakse- og sjørrettførende vassdrag. Statkraft vil derfor legge stor vekt på å få fram eventuelle endringer for fiskens gyte- og oppvekstforhold som måtte skje som følge av utbyggingen.

Fisk er et viktig tema og mange av høringsinstansene har uttalt seg om dette. Spesielt påpeker Norske Lakseelver Nidelva som et nasjonalt laksevassdrag slik at forholdene for laks og sjørret må utredes grundig. DN er også opptatt av at forholdene på anadrom strekning nedstrøms utløp Bratsberg kraftverk blir grundig undersøkt. DN er også opptatt av at strekningen Løkaunet-Svean blir godt undersøkt og at man også ser på mulig endring i konkurranseforhold mellom fiskeartene med spesiell vekt på ørret, ørekyt og gjedde. Fylkesmannen mener det generelt bør legges hovedvekt på fisk som biologisk indikator i utredningen.

NVE registrerer at Statkraft har tatt hensyn til de innspill som er kommet på tema fisk og viser ellers til standard krav i fastsatt KU-program.

Ferskvannsbiologi

Statkraft har ikke fremhevet ”ferskvannsbiologi” som et eget tema i sitt forslag til KU-program, men sier i sine kommentarer til høringsuttalelsene at det vil bli foretatt en kartlegging av biologisk mangfold for bl.a. akvatiske organismer på strekningen Løkaunet-Svean. For strekningen nedstrøms Leirfossene kraftverk henvises til pågående tiltaksretta undersøkelser på fiskebiologi og bunndyr.

NVE merker seg at både Fylkesmannen og DN er opptatt av invertebrater og forholdene for bunndyrproduksjon. NVE mener produksjon av næringsdyr for fisk på alle berørte elvestrekninger og i magasinområdet er et viktig tema som bør utredes. Eventuelle konsekvenser av endret bunndyrproduksjon bør også vurderes, spesielt på anadrom strekning. Vi viser ellers til fastsatt KU-program.

Marine forhold

Statkraft har ikke tatt opp dette tema i sitt forslag til KU-program. Havforskningsinstituttet har uttalt at de anser tiltaket så begrenset at det ikke vil ha ringvirkninger på forholdene i Trondheimsfjorden. Kystverket Midt-Norge hadde ingen forslag om å ta inn marine forhold i utredningsprogrammet. NVE mener også at tema marine forhold ikke er aktuelt å utrede for prosjektet Nye Svean kraftverk.

Kulturminner og kulturmiljø

Statkraft har i utgangspunktet lagt opp til en grundig undersøkelse av kulturminner, og påpeker viktigheten av et nært samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommunes kulturminneetat. Fylkeskommunen understreker i sin uttalelse at det i meldingen nevnes mulighetene for funn av automatisk fredede kulturminner og forutsetter et nært samarbeid. De mener også man må se på Løkaunet og Svean kraftverker i lys av gammel kraftverkhistorie i Nidelvvassdraget og at det blir gjort en antikvarisk vurdering av tiltakets konsekvenser. Klæbu kommune mener også at kulturminneverdien av de gamle kraftstasjonsbygningene bør utredes. Under arbeidet med KINK-prosjektet (kulturminner i norsk kraftproduksjon), ble verken Løkaunet eller Svean kraftverk innstilt som potensielle verneobjekter. Begge kraftverkene ble imidlertid nevnt i sluttrapporten som eksempler på byggeskikk og utforming av kraftverk for sin tidsperiode.

Normalt skal KU være grunnlag for kulturminnemyndighetene for å kunne ta stilling til om undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 er oppfylt. For NVE er det viktig at undersøkelsene er tilstrekkelige til å ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Etter vårt syn vil dette ikke nødvendigvis innebære detaljerte undersøkelser. I første omgang må eksisterende kunnskap sammen med en befaring i aktuelle områder danne grunnlag for en vurdering av potensialet for nye funn og konfliktnivå. Hvis konfliktnivået vurderes som lavt kan kulturminneforvaltningen, i samråd med tiltakshaver, beslutte at undersøkelsesplikten med nødvendige detaljregistreringer oppfylles etter at eventuell tillatelse er gitt, for eksempel ved godkjenning av detaljplanene. Vi viser ellers til fastsatt KU-program.

Forurensning

Vannkvalitet/utslipp til vann og grunn

Statkraft har foreslått å konsentrere seg om strekningen Løkaunet-Svean og innhente opplysninger om eksisterende utslipp og vannkvalitet fra kommunen. De foreslår også en plan for oppfølging av eventuell forurensning i anleggsperioden.

Fylkesmannen er opptatt av at KU-programmet synliggjør eventuelle virkninger av endringer i vannkvalitet på økologisk tilstand i vassdraget og at øvre Nidelva må sees på som et økologisk funksjonsområde i forhold til implementeringen av vannforskriften. DN henviser til vannforskriftens § 12 og mener det må gjøres en vurdering av framtidig endring i tilstand for vannforekomsten basert på de kvalitetselementer som tilstandsklassifiseringen bygger på.

NVE merker seg at Statkraft har tatt hensyn til de innkomne høringsuttalelser i sine kommentarer og reviderte forslag til KU-program. NVE har kommentert innspillene fra Fylkesmannen og DN senere i dette notatet under overskriften "Forholdet til naturmangfoldloven og vannforskriften". NVE mener standard krav til konsekvensutredninger er dekkende for de innspill som er kommet og viser til fastsatt KU-program.

En konsesjon etter vassdragslovgivningen gitt ved kongelig resolusjon vil automatisk omfatte tillatelse etter forurensningsloven for normal drift av anlegget. Det vil bli tatt inn vilkår etter forurensningsloven i vilkårssettet. Det må imidlertid søkes spesielt om utslippstillatelse etter forurensningsloven for anleggsperioden. Anleggsperioden medfører som regel noe midlertidig

forurensning eller fare for forurensning. Dette kan gjelde avrenning fra tunelldrift, lekkasjer av drivstoff og olje, avfall og avløp fra riggområder osv. Forurensningsloven forvaltes av Fylkesmannen. Det blir en sak mellom Statkraft og Fylkesmannen hvordan tiltaket må gjennomføres for å være i henhold til forurensningsloven. Det bør likevel gå fram av KU hvordan disse forholdene er tenkt håndtert av Statkraft.

Annen forurensning

Statkraft har i utgangspunktet foreslått å utrede støy og støvplager knyttet til anleggsfasen. I sitt reviderte forslag til KU-program har de også tatt inn et eget punkt om trafikale forhold, støy, støv og helsemessige forhold. Både Klæbu kommune og grunneierne Lena og Trond Olsson nevner i sine uttalelser at det blir viktig å ha fokus på trafikksikkerhet i anleggsperioden. Lena og Trond Olsson er også spesielt opptatt av støv- og støvplager i forhold til mennesker og dyr som nærmeste nabo til anleggsområdet.

NVE merker seg at Statkraft har tatt hensyn til de innkomne uttalelser og vil få utarbeidet en plan for anleggsdriften som skal sikre trygg ferdsel og helsemessige forhold. Vi viser ellers til fastsatt KU-program.

Samisk natur- og kulturgrunnlag

I forbindelse med høring av meldingen, har NVE mottatt uttalelser fra Sametinget og Reindriftsforvaltningen i Sør-Trøndelag. Ingen av uttalelsene mener tiltaket vil komme i konflikt med samisk natur- og kulturgrunnlag og at det dermed ikke er nødvendig med KU på dette tema. Sametinget tar imidlertid et lite forbehold om at de må underrettes dersom det mot formodning skulle komme fram gjenstander eller andre levninger under anleggsarbeidet som viser eldre aktivitet i området. NVE mener dette dekkes opp av tema kulturminner og kulturmiljø.

Naturressurser

Jord- og skogressurser

Statkraft foreslår en kort omtale av dette tema for anleggsperioden. Ingen av høringsinstansene har kommet med innspill. NVE viser til standard krav til utredning i fastsatt KU-program.

Ferskvannsressurser

Statkraft har i utgangspunktet ikke tatt med utredning av ferskvannsressurser i sitt forslag til KU-program. Klæbu kommune minner i sin uttalelse om dagens situasjon hvor kommunen har reservevannforsyning fra Svean kraftverk og mener forholdene i byggeperioden og etter utbygging må utredes. Statkraft sier i sine kommentarer at de vil ta dette med i den videre planleggingen.

NVE merker seg Statkrafts kommentarer og viser ellers til fastsatt KU-program.

Mineraler og masseforekomster

Med mineraler og masseforekomster menes forekomster som egner seg for utvinning og produksjon. Forekomster av sand, grus og pukk som kan utnyttes inngår i dette. Statkraft foreslår en omtale av eventuell virkning på utnytting av grus- og steinmasser i området under anleggsperioden. Ingen av høringsinstansene har kommet med innspill. NVE mener det er tilstrekkelig med en kort omtale og viser til fastsatt KU-program.

Samfunn

Næringsliv og sysselsetting

Statkraft har foreslått en vurdering av utbyggingens effekt på næringsliv og sysselsetting. Det er ikke kommet nye innspill på dette temaet. Vi viser til fastsatt KU-program.

Befolkningsutvikling og boligbygging

Statkraft har ikke foreslått å utrede dette tema. Det er ikke kommet innspill på dette temaet. Vi viser til fastsatt KU-program.

Tjenestetilbud og kommunal økonomi

Statkraft har foreslått at forventede inntekter til Klæbu kommune som følge av økte skatter og avgifter vil bli utredet. Det er ikke kommet nye innspill på dette temaet. Vi viser til fastsatt KU-program.

Sosiale forhold

Statkraft har ikke foreslått å utrede dette temaet. Ingen av høringsinstansene har tatt opp dette temaet. NVE mener det er tilstrekkelig med en kort omtale i KU.

Helsemessige forhold

Statkraft foreslo opprinnelig å utrede dette temaet og har også vektlagt det i større grad etter at høringsuttalelsene påpekte trafiksikkerhet, støy og støvplager som burde utredes.

Erfaringsmessig er støy og støvplager i anleggsfasen, økt trafikk, økt risiko for ulykker, samt støvplager i driftsfasen viktige forhold å vurdere under dette emnet. NVE viser til fastsatt KU-program.

Friluftsliv, jakt og fiske

Statkraft foreslår i utgangspunktet at dagens bruk av planområdet og tilgrensende områder beskrives og at dagens verdi for friluftaktiviteter vurderes for hele området. Flere av høringsuttalelsene beskriver øvre del av Nidelva som et viktig område for friluftsliv og rekreasjon og det er også kommet flere forslag til tiltak for å tilrettelegge for økt bruk av området ved etablering av tursti, reetablering av gammelt elveløp med mer.

Statkraft har i sine kommentarer til høringsuttalelsene merket seg Sveans betydning som friluftslivsområde. NVE viser til standard krav til utredning av dette tema i fastsatt KU-program.

Reiseliv

Det er ikke kommet inn innspill på dette tema foruten det som er nevnt ovenfor i forbindelse med området øvre Nidelva som et viktig område for friluftsliv og rekreasjon. NVE mener tema reiseliv bør gis en kort omtale og viser til fastsatt KU-program.

Samlet belastning

Statkraft har ikke foreslått utredet samlet belastning (tidligere kalt sumvirkninger). Ingen av høringsuttalelsene tar opp dette tema. NVE mener likevel tema skal gis en kort omtale i KU og viser til fastsatt KU-program.

Andre forhold

Massedeponier

Statkraft skriver i meldingen at det er behov for mellomlagring av utsprengte tunnelmasser. Klæbu kommune sier i sin høringsuttalelse at grunnforhold i området avsatt for midlertidig lagring av steinmasse må utredes og at det bør utarbeides en plan for bruk av steinmassene i samsvar med kommunens behov for steinmasser. I sitt reviderte forslag til KU-program har Statkraft tatt inn at bruken av massene vil bli vurdert for gode formål i samarbeid med Klæbu kommune og aktuelle aktører.

NVE understreker at beskrivelse av planlagte massedeponier naturlig inngår i beskrivelsen av utbyggingsplanene på lik linje med andre anleggselementer, som kraftstasjon, tunneller, rørgater, inntak, riggområder med mer. På samme måte skal konsekvensene av massedeponiene også vurderes under aktuelle fagtemaer. Samtidig er massedeponi en av de mest arealkrevende permanente delene av utbyggingsplanene. NVE mener det er viktig at det legges vekt på å finne en god lokalisering og at dette visualiseres og merkes av på kart. KU bør også inneholde en omtale av om det finnes aktuelle alternative plasseringer for overskuddsmasser. Muligheter for alternativ bruk av massene bør omtales. NVE mener også at det må redegjøres for hvordan eventuell mellomlagring av masser skal foregå.

Dersom det blir gitt konsesjon til prosjektet vil et av vilkårene inneholde krav om at kommunen skal ha anledning til å uttale seg om bl.a. planer for plassering av overskuddsmasser. Hvis det er aktuelt å ta ut masser til ulike formål kan dette avklares endelig under detaljplanleggingen.

Forholdet til naturmangfoldloven og vannforskriften

Både Fylkesmannen og DN er opptatt av biologisk mangfold og naturmangfoldloven. NVE minner om at vi i vår vurdering av en eventuell konsesjonssøknad vil legge naturmangfoldlovens bestemmelser i §§ 8-12 til grunn. Det omsøkte tiltaket vil i så fall vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til den samfunnsmessige gevinsten og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies (jf. naturmangfoldloven § 7 jf. §§ 8-12).

NVE har gjennom det fastsatte utredningsprogrammet pålagt tiltakshaver å gjøre vurderinger av samlet belastning, blant annet i forhold til naturmangfoldloven § 10. Når det gjelder vurdering av behovet for tilleggsutredninger utover det fastsatt utredningsprogram pålegger, viser vi til KU-forskriften § 11.

DN mener det med utgangspunkt i vannforskriftens § 12 må gjøres en vurdering av framtidig endring i tilstand for vannforekomsten basert på de kvalitetselementer som tilstandsklassifiseringen bygger på. Fylkesmannen henviser til arbeidet med implementeringen av vannforskriften og henstiller til at øvre Nidelva som økologisk funksjonsområde sees på med større perspektiv enn den planlagte opprustingen av Svean kraftverk isolert sett.

NVE mener at utredningsprogrammet dekker de beslutningsrelevante aspektene i forhold til å kunne ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Den informasjonen som fremkommer av utredningsarbeidet utføres i tråd med bestemmelsene i KU-forskriften og NVEs krav i fastsatt utredningsprogram. Informasjonen vil være åpent tilgjengelig og vil kunne brukes av vannregionmyndigheten i arbeidet med å klassifisere vannforekomsten.

Forslag til oppfølgende undersøkelser

Vedlegg III i Forskrift om konsekvensutredninger sier blant annet at det i KU skal gis en vurdering av behovet for, og eventuelt forslag til undersøkelser og tiltak med sikte på å overvåke og klargjøre de faktiske virkningene av tiltaket. NVE har valgt å ta dette inn i KU- programmet.

Opplegg for informasjon og medvirkning

Forskrift om konsekvensutredninger, § 6 tredje ledd, sier at det skal gjøres rede for plan- eller søknadsprosess med frister, deltakere og opplegg for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt.

NVE har tatt inn nærmere føringer for dette i KU- programmet.